

OOS PROJEKTI

Lukiolaisten oman oppimisen
suunnitelman kehittäminen
palvelumuotoilun avulla

Helsinki
Helsingfors

OOS-Projekti
Tekijä Karri Mehtälä (toim.)
Käännös Grano Oy/Multidoc
Painopaikka Grano Vantaa
Julkaisuvuosi 2018

ISBN 978-952-331-466-5

OOS-PROJEKTI

Lukiolaisten oman oppimisen
suunnitelman kehittäminen
palvelumuotoilun avulla

Esipuhe

Helsingin lukioitten tutkiminen on projektipäällikölle mieluista tehtävä. Taitavien opiskelijoiden ja pätevien opettajien seuraaminen on inspiroivaa ja omaa ajattelua kehittävää toimintaa. Helsingin kaupungilla on 15 lukiota, yksi aikuislukio ja kolme ruotsinkielistä lukiota. Tässä projektissa on haastateltu lukiolaisia ja opettajia ja etsitty toimintamalleja, jotka auttaisivat opiskelijaa löytämään ja pohtimaan omaa oppimistaan. Kehitetyt tuotteet lähestyvät kysymystä ”miten opin?” neljästä eri tulokulmasta ja pohjautuvat haastatteluista tehtyihin havaintoihin. Tässä oppaassa esitellään lukuvoiton 2017-2018 selvitys- ja kehitystyön havainnot, konseptit, kokeilut, tuotteet ja suositukset. Tuotokset ovat sovellettavissa isoihin ja pieniin lukioihin niin Helsingissä kuin muuallakin Suomessa. Kannustan kaikkia lukijoita pohtimaan tuotteiden soveltuvuutta oman lukion pedagogisen toimintakulttuurin kehittämiseen ja osallistumaan jatkokeskusteluun osoitteessa oos.edu.hel.fi.

30. huhtikuuta 2018 Helsingissä ylioppilaslakki päässä,

Karri Mehtälä
Projektipäällikkö
Helsingin kaupunki, Kasvatus ja koulutus

Sananen palvelumuotoilusta opetuksen kehittämisen välineenä

Oppiminen ja kouluympäristö on hyvin kompleksinen systeemi. Opiskelijat, opettajat, rehtori ja koulu tukipalveluineen muodostavat ainutlaatuisen organisaation, joilla jokaisella on oma kulttuurinsa. Näiden toimintalogiikan ymmärtäminen on ulkopuoliselle hyvin hankalaa. Tällaisissa toimintaympäristöissä suunnittelutyö onnistuu parhaiten pienten kokeilujen kautta, joiden avulla opitaan ymmärtämään lainalaisuuksia ja syy-seuraussuhteita.

Kouluihin on hyvin vaikea suunnitella ratkaisuja, jotka istuisivat sellaisenaan sujuvasti eri koulujen arkeen. Opettajien vapaus opettaa tavallaan sekä opiskelijat yksilöllisine taitoineen ja valmiuksineen ovat jo

sellaisenaan tekijöitä, joiden johdosta yhden kaikille sopivan ratkaisun keksiminen on lähes mahdotonta - olkoon ratkaistava ongelma kuinka yksinkertainen tahansa.

Palvelumuotoilun osallistavan ja iteraatiivisen kehittämisen malli on yksi keino lähestyä tällaisia komplekseja toimintaympäristöjä. Palvelumuotoilun avulla opettajia ja opiskelijoita on mahdollista osallistaa kehitystyöhön, jolloin kehitettävät ratkaisut kasvavat koulujen sisältäpäin, kiinnittyen olemassa olevaan toimintakulttuuriin paremmin.

Heikki Savonen
Palvelumuotoilija
Palmu

Sisällys

Johdanto	6
OOS-hanke lyhyesti	8
Projektin kuvaus	10
Projektin eteneminen	11
Keskeiset havainnot opiskelijoiden haastatteluista.....	12
Oman oppimisen suunnittelun merkityksen avautuminen lukioaikana.....	14
Keskeiset havainnot haastatteluista.....	15
Suunnittelutyön rajaus.....	16
Suunnittelun reunaehdot.....	17
Alustavien konseptien esittelyt.....	18
Miten kokeilut valittiin.....	22
Kokeilujen kuvaus: Oppimistapakysely.....	24
Tulokset ja opit: kyselyn sisältö.....	28
Tulokset ja opit kyselyn sisällöstä jatkuu	30
Tulokset ja opit: Omat oppimistavat	32
Tulokset ja opit: Toimintalogiikka	34
Kokeilujen kuvaus: Aineiden painotus.....	38
Tulokset ja opit: painottaminen	44
Tulokset ja opit: valittujen aineiden seuranta.....	46
Tulokset ja opit: painotus	48
Tulokset ja opit: toimintalogiikka	52
Kokeilujen kuvaus: Opettajien esittelyt	54
Tulokset ja opit: Toimintalogiikka	57
Tulokset ja opit: mikä on todellinen ongelma?	60
Tulokset ja opit	62
Suosituksia jatkoksi	63
Millainen olisi kokeilujen pohjalta toimiva OOS -työkalu?	64
Miten ratkaisu voisi toimia?.....	67
Luonnos 1: OOS-sovellus.....	68
Luonnos 2: Noppapeli.....	70
Luonna 3: Noppapeli-sovellus	72
Kiitokset osallistujille	74
Jaettavat materiaalit	77

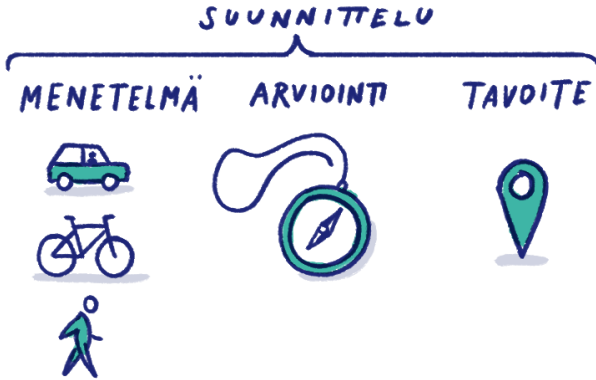
Johdanto

OOS - Oman oppimisen suunnitelma

”Helsingin lukioissa opiskelijoita ohjataan tiedostamaan yksilölliset valmiutensa ja tapansa oppia. Syntyvän itsetuntemuksen avulla opiskelijat osaavat arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan kohti elinikäistä oppimista.”

Helsingin kaupungin LOPS 2017

Mutta miten opiskelijoiden itsetuntemusta synnytetään?

Mitä oman oppimisen suunnittelu on?

Jos tehtävänäsi on päästä johonkin paikkaan, etsit paikan todennäköisesti ensin kartalta. Se on samalla tavoitteesi.

Kun tiedät reitin, valitset parhaan menetelmän, jolla pääset sujuvimmin perille. Joskus otat maisemareitin ja tutkit rauhassa ympäristöäsi. Toisinaan sinulla on kiire ja valitset nopeimman ja helpoimman reitin. Perille päästäksesi sinun on jatkuvasti arvioitava, oletko oikealla reitillä. Perille tavoitteeseen päästyäsi on jokseenkin turha enää arvioida, oletko onnistunut vai et.

Näin pitäisi myös arvioinnin toimia kouluissa. Kompassina, joka jatkuvasti ohjaa opiskelijaa kohti hänen asettamiaan tavoitteita.

Oman oppimisen suunnittelu kulminoituu arvioinnin taidon harjoitteluun. Oman oppimisen suunnittelu on hyvin lähellä elinikäisen oppimisen käsitettä eli taitoa hahmottaa, miten opin. Tämä taito kehittyy jatkuvasti, mutta jotta voisi ymmärtää, miten opin, milloin opin tai kenen kanssa opin, on osattava myös arvioida omaa kehitystään. Oman toiminnan ja oppimisen arviointi on siten ehkä tärkein asia jota koulussa voi oppia.

Siksi myös tämä projekti on kulminoitunut opiskelijoiden arvioinnin taidon kehittämiseen; vastaamaan kysymykseen, miten opiskelijat oppisivat ymmärtämään paremmin omaa oppimistaan.

OOS projekti lyhyesti

Oman oppimisen suunnitelma (OOS) -projektin tavoitteena on edistää lukioiden pedagogista toimintakulttuuria opiskelijälähtöisemmäksi.

Kehitystyötä on tehty lukuvuoden 2017-2018 aikana läheisessä yhteistyössä Helsingin kaupungin lukioiden kanssa.

Kehitystyössä ovat olleet tiiviisti mukana rehtorit, opinto-ohjaajat, opettajat ja opiskelijat.

Oppimisen yksilöllistämisen hyviä käytänteitä on kerätty, ideoitu ja kokeiltu palvelumuotoilun keinoja hyödyntäen helsinkiläisissä lukioissa. Kokemukset on koottu tähän suunnitteluoppaaseen.

Lisäksi on syvähaastateltu arvioinnin käytänteisiin liittyen 3 opettajaa, 12 opiskelijaa sekä tutkijoita Helsingin yliopistosta.

Työssä on hyödynnetty tietoja, joita

palvelumuotoilutoimisto Palmulle on kertynyt aiemmista projekteista, joissa on mm. kartoitettu opettajien asenteita digitaalisuutta ja uutta opetussuunnitelmaa kohtaan. Palmulle on näiden projektien myötä kertynyt syvälinen ymmärrys koulujen toimintakulttuurista sekä Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan toiminnasta.

Oppaan tarkoituksena on auttaa lukioita kehittämään opiskelijälähtöistä arviointikulttuuria jakamalla tietoa projektin keskeisistä opeista ja työvälineistä.

Kaikki projektissa syntyneet materiaalit ovat lukioiden vapaasti käytettävissä ja sovellettavissa omiin tarpeisiin.

OOS on osa Opetushallituksen rahoittamaa innovatiivisten oppimisympäristöjen edistämiseen yleissivistävässä koulutuksessa tähtäävää POPS-hanketta.

Projektin kuvaus

Projektin eteneminen

1. Elokuu 2017:

- Projektin aloitus ja taustoihin tutustuminen

2. Syys-lokakuu 2017

- Suunnitteluhaasteen tarkentaminen
- Opettajien ja opiskelijan syvähaastattelut kolmessa lukiossa

3. Loka-marraskuu 2017

- Alustavien ratkaisuideoiden eli hypoteesien kehittäminen
- Vaiheen ideana on laajentaa ymmärrystä käyttäjien tarpeista ehdottamalla heille provokatiivisiakin ajatuksia erilaisista ratkaisuisista tunnistettuun ongelmaan. Mielipiteitä herättävät ja jakavat hypoteesit ovat usein kiinnostavampia
- 3 ratkaisutyöpajaa 3 eri kampuksella alustavien hypoteesien testausta varten
- Jokaisessa mukana opettajia ja opiskelijoita 6-8 kumppiakin.

4. Marras-joulukuu 2017

- Hypoteesien valitseminen ja tarkentaminen kokeiluja varten
- Vaiheen aikana valittiin kiinnostavimmat hypoteesit ja suunniteltiin, kuinka niitä voidaan kokeilla käytännössä
- Kokeilujen valmistelu opiskelijoiden, opettajien ja rehtorien kanssa 3 lukiossa

5. Joulukuu 2017 - huhtikuu 2018

- Kokeilujen toteutus
- Kokeiluissa pyritään sananmukaisesti kokeilemaan ideoita käytännössä mahdollisimman kevyesti, ratkaisujen elinkelpoisuuden selvittämiseksi
- Kokeilut tuottavat myös valtavasti lisää ymmärrystä suunnitteluhaasteesta

6. Toukokuu 2018

- Projektin päätös
- Tulosten koonti haastattelujen ja kerätyn datan avulla sekä dokumentointi

Keskeiset havainnot opiskelijoiden haastatteluista

- 1** Lukion ensimmäisen vuoden aikana huomataan, että yläkoulussa opittu opiskelutyyli ei toimi.
- 2** Suuri osa abiturienteista on jo hyvin perillä omasta oppimistyylistä, koska lähestyvät kirjoitukset ovat “pakottaneet” siihen.
- 3** Erikoislukioita lukuun ottamatta, suurin osa ykkösistä ei tiedä, mihin suuntautuisivat lukion jälkeen.
- 4** Numerot motivoivat vahvasti oman oppimisen suunnittelua.
- 5** Arviointi tuntuu opiskelijoista pääosin oikeudenmukaiselta.
- 6** Opiskelijat optimoivat kurssi- ja opettajavalintoja tulevaisuuden tavoitteiden, aineen mieluisuuden ja työmäärän mukaan.

Opiskelijoiden kommentteja

”Kaipaisin enemmän sellaista, että opetettaisiin jotain taitoja. Pääsin vasta toisena vuonna kunnolla koulun käynnin makuun kun opiskelutekniikka harjaantui.”

”Kaikki pitäisi ottaa huomioon yksilöinä. Et ei ole yhtä hyviä kaikessa ja joutuu tekemään enemmän tai vähemmän töitä saman arvosanan saadakseen.”

”Asetan yläpääarvosanavoitteita. Jos ei niin merkittävää jatko-opintoihin, en panosta niihin.”

”Tiedän hyvin, miten opettajilta saa hyvän numeron. Opettaja vaikuttaa todella paljon menestykseen. Jonkin verran jutellaan opettajista ja niiden tyyleistä kavereiden kesken.”

”Teen jatkuvasti priorisointia esimerkiksi siinä mikä ohjaa lääkistä kohti. Aiheissa, joihin haluan panostaa valitsen vaativampia opettajia. Myös jos jaksossa on paljon kursseja, työmäärää pitää priorisoida.”

”Tiedot ja taidot on molemmat tärkeitä. Taitoja tarttee aina, tietoja on tultu tänne opiskelemaan. Pelkillä tiedoilla ei tee mitään.”

Oman oppimisen suunnittelun merkityksen avautuminen lukioaikana

Haastatteluissa ilmeni, että oppijoiden sisäinen motivaatio syttyi monella vasta pakon edessä, kun lukion loppu ja kirjoitukset hämöttivät.

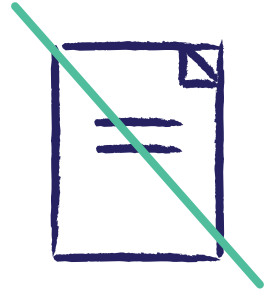
Keskeiseksi suunnittelua ohjaaviksi kysymyksiksi muodostui:

Voiko oppijan motivaatiota oman oppimisen suunnitteluun herätellä aktiivisemmin jo aikaisemmassa vaiheessa?

Mitkä olisivat toimivia herättelyn tapoja?

Keskeiset havainnot opettajien haastatteluista

- Opetustyyleissä ja arvioinnin toteutuksessa on suuria eroja riippuen persoonasta, opetettavasta aineesta ja koulun kulttuurista.
- Arviointi painottuu kurssiin loppuun, mutta opettajasta riippuen tehdään myös väliarviointeja.
- On opettajasta kiinni, miten paljon erilaisia arviointi- ja opiskelumenetelmiä on käytössä ja opiskelijoiden valittavana.
- Opettajien aika perehtyä ja ottaa käyttöön uusia työkaluja on hyvin rajallinen.
- Kurssikohtainen suunnitelma-kaavaketta on opittu käyttämään, mutta sen käyttäminen on usein pinnallista ja mekaanista.
- Taitoja arvioidaan tietoja vähemmän.
- Aineenopettajat eivät yleensä tiedä, mitä opiskelijat ovat käyneet opon kanssa läpi.

Kurssikohtainen suunnitelma-kaavake todettiin liian mekaaniseksi ja vaikeasti ymmärrettäväksi opiskelijoiden oman oppimisen suunnittelun välineeksi. Lisäksi saman kaavakkeen täyttäminen jokaisen kurssin alussa tuntui haastateltavista turhauttavalta toistolta.

Kurssikohtainen suunnitelma on ollut tärkeä osa arviointikulttuurin kehitystyötä, mutta voisiko sen toteuttaa sähköisesti ja opiskelijälähtöisesti?

MITÄ KAUITA OPISKELIJA SAA PALAUTETTA ITSEARVIDINNIN TUVEKSI

Suunnittelutyön rajaus

Lukion opetussuunnitelman LOPSin tavoitteissa on sekä taitoihin että tietoihin liittyviä tavoitteita. Taidot ovat oman oppimisen työkaluja, joiden avulla opiskelijat omaksuvat ainekohtaisia tietoja.

Aineriippumattomien taidollisten tavoitteiden arviointi ei kuitenkaan kuulu kenenkään yksittäisen aineenopettajan vastuulle ja siksi se jää lukioarjessa helposti liian vähälle huomiolle. Numeroihin perustuva arviointi elää edelleen vahvana lukioiden arviointikulttuuria ohjaavana tekijänä ja ainekohtaisten tavoitteiden saavuttamisen mittarina.

Yksilöllisen, taitoihin liittyvän sanallisen palautteen antaminen on isoissa opiskelijaryhmissä työlästä. Taitoihin

liittyvä palautteen saaminen on kuitenkin olennainen osa itsearviointitaidon kehittämistä.

Näimme ensimmäisten haastatteluiden perusteella, että itsearviointi on tämän projektin puitteissa se paikka, johon on hedelmällisintä pyrkiä vaikuttamaan.

OOS-projektin suunnittelutavoitteeksi rajautuikin seuraavat kysymykset:

Miten itsearviointitaitoon voisi vaikuttaa OOS-projektissa?
Millainen tuki vahvistaisi opiskelijan itsearviointitaidon oppimista?

Suunnittelun reunaehdot

Reunaehdoilla tarkoitetaan haastatteluissa esiin nousseita ja toistuvia asioita, kouluarjen kirjoittamattomia lainalaisuuksia, jotka ohjasivat alustavien konseptien suunnittelua. Mahdollisia ratkaisuja tulisi peilata näihin reunaehtoihin. Mitä paremmin lopullinen ratkaisu vastaa reunaehtoihin, sitä paremmat edellytykset sillä on levitä laajemmin opettajien käyttöön.

1. Arvosanat ohjaavat oppimista

Opiskelijoiden käsitys osaamisestaan perustuu vahvasti numeroihin ja sisältöjen hallitsemiseen. Numeroja pidettiin oikeudenmukaisina ja ymmärrettävinä tavoitteina.

2. Ratkaisun täytyy helpottaa opettajan työtä.

Opettajien arki on muutoksessa, joka vie aikaa opetustyöltä. Ratkaisun pitäisi vapauttaa lisää aikaa opetustyöhön.

3. Ratkaisun käytön

tulisi olla opiskelijave-toista

Ratkaisun pitäisi olla opiskelijalähtöinen siten, että se vaatii mahdollisimman vähän opettajan panosta levittääkseen käyttöön.

4. Omien oppimistaitojen harjoittelun aloittamisen pitää painottua lukion 1. vuoteen

Mitä varhaisemmassa vaiheessa käsitys omasta oppimisesta vahvistuu, sitä paremmin hän pystyy opiskelemaan sisältöjä.

5. Aineriippumattomuus

Ratkaisun keskeinen tavoite on taitojen oppimisen tukeminen, vastata kysymykseen miten opin?

6. Opettajien autonomia ja heterogeenisyys on rikkaus

Opiskelijoiden mahdollisuus kohdata hyvin erilaisia opettajia ja opetustyyliä luo mahdollisuudet opiskelijoille arvioida myös sitä, millaisessa kontekstissa he parhaiten oppivat.

7. Oppimistyylin oivaltaminen vaatii pitkäaikaista seurantaa

Oman opiskelutavan hahmottaminen ei todennäköisesti onnistu kuin pitkäaikaisen seurannan ja toistuvien arviointien ja kokeilujen avulla.

8. Ilman motivaatiota ei synny todellista (syvä-) oppimista

Onnistumiset motivoivat eniten. Onnistumisen kokemus edellyttää tavoitteita ja arviointia eli kykyä analysoida omaa oppimista.

9. Oppiminen edellyttää työtä

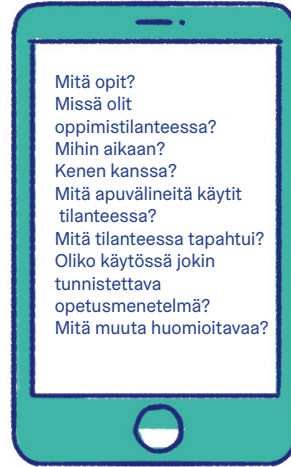
Haastavia tehtäviä ratkaistaessa opitaan eniten. Opiskelijat joutuvat yhdistelemään tietojaan ja taitojaan uudella tavalla, mikä on myös työlästä. Mekaaninen helppöihin tehtäviin vastaaminen ei edellytä vastaavaa ponnistelua.

10. Työkalu ei tule sellaisenaan palvelemaan kaikkia

Opiskelijoiden kypsyys arvioida omaa oppimistaan vaihtelee suuresti. Toisille on hyvin selvää, miten he oppivat. Toisille asia selviää vasta opintojen myöhemmissä vaiheissa.

Alustavien konseptien esittely

Alustava konsepti 1: Oppimistapakysely

Opiskelijat pyydetään tekemään oppimistapatestejä säännöllisin väliajoin esimerkiksi neljästi vuodessa. Testi antaa suosituksia oppimistavoista, jotka näyttäisivät sopivan opiskelijalle. Testi myös näyttää koko koulun profiilin, jolloin voisi olla mahdollista hakeutua opiskelemaan muiden samoja tyyliä suosivien kanssa. Tästä tiedosta voisi olla myös apua opettajille tuntien suunnitteluun ja ryhmien jakoon.

Alustava konsepti 2: Heureka

Opiskelijoita ohjataan muistelemaan kerran viikossa tilannetta, jossa he kokivat oppivansa. Muistelu tehdään viikoittain aina samaan aikaan tai satunnaisesti aineista riippumatta. Ideana on siis, että opiskelija oppii pikku hiljaa tunnistamaan oppimisen kontekstin. Muistelutilanteessa täytetään aina samat kysymykset, joista syntyy ajan myötä selkeä kuvaus, miten ja millaisessa kontekstissa opiskelija useimmiten kokee oppivansa.

Alustava konsepti 3: Aineiden painotus

Opiskelijat priorisoivat jokaisen jakson alussa aineet, jotka heitä kiinnostavat ja joihin he panostavat tavantomaista enemmän. Näin useimmat lukiolaiset toimivat automaattisesti, mutta asian ”näkyväksi tekeminen” voi auttaa työmäärän hallinnassa ja auttaa myös opettajia ymmärtämään opiskelijoiden toimintaa paremmin.

Alustava konsepti 4: Opettajien esittelyt

Opiskelijoiden keskuudessa liikkuu vahvaa suullista tietoa opettajista ja heidän opettamisen tavoista, esimerkiksi keneltä saa helposti arvosanan ja kuka vaatii enemmän töitä. Konseptin ideana on kertoa, millaisia arvoja kullakin opettajalla on ja millainen oppimiskäsitys opettajan työtä ohjaa, mitä hänen tunteilla tehdään ja miten oppimista arvioidaan. Näin opiskelijoille tuodaan näkyvämmiin esiin erilaiset opetustyyli- ja tavat arvioida oppimista.

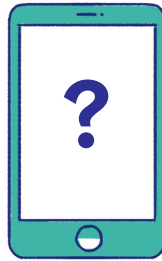
Mitä jos tulevaisuudessa opiskelijoilla olisikin mahdollisuus valita omaan opiskelutyyliinsä sopiva opettaja?

Alustava konsepti 5: Oljenkorsi

Oppimista syntyy tilanteissa, joissa ollaan umpikujassa. Opiskelijat voivat tiukan paikan tullen kysyä apua keneltä vain valitsemaltaan henkilöltä: opettajalta, opiskelukaverilta, vanhemmalta opiskelijalta tai muulta asiantuntijalta koulun ulkopuolelta. Opiskelijoille perustetaan oma WhatsApp, Microsoft Teams tai vastaava opintopiiri. Avun saamisen jälkeen opiskelijalta kysytään, miten tilanne ratkesi. Opiskelijat oppivat näin tunnistamaan tilanteita, jotka vaativat oppimista eli työn tekemistä sekä tunnistamaan keinoja, joiden avulla he onnistuvat ongelmatilanteiden ratkaisemisessa.

Miten kokeilut valittiin?

1. Oppimistapakysely & Heureka yhdistettynä

Jakoi mielipiteitä ratkaisutyöpajoissa. Persoonallisuustestien riskit tunnistettiin, mutta mahdollisuutena nähtiin yksilöidyt neuvot, jotka toimivat opiskelijalle avauksena ja herättelijänä omien oppimistapojen analysoimiseen.

Toteutus

Validien kysymysten ja yhteenvetojen laatiminen vaatii aikaa ja asiantuntijuutta, mutta perusajatusta ja käytäntöä voidaan testata.

Yhdistetään

Heureka toteutustavan ja kokeillaan, onko jatkoinvestoinnin arvoinen.

Heureka kysymykset koettiin vaikeiksi: "Osaanko jälkikäteen yksilöidä hetken missä opin.. En ehkä osaa eritellä yhtä syytä mistä oppiminen johtui". Datan keräys pitkällä aikavälillä ja tekstiviestillä tiedon kerääminen nähtiin kuitenkin uutena mahdollisuutena.

Toteutus

Datan keräysaspekti on ajankohtainen ja kokeiltavan arvoinen.

Yhdistetään oppimistapakyselyn sisällön kanssa ja kokeillaan!

2. Aineiden painotus

Herätti eniten kiinnostusta ratkaisutyöpajoissa opettajilla ja opiskelijoilla. Vastaavaa ei oltu tehty lukioissa.

Toteutus

Teknisesti vaikea toteutettava, mutta ajatus kokeilemisen arvoinen. Kokeilun jälkeen voidaan arvioida kannattaako tekniseen toteutukseen investoida alkuunkaan. Päätettiin kokeilla niin kevyesti kuin mahdollista.

3. Opettajien esittelyt

Sai positiivisen ja uteliaan vastaanoton ratkaisutyöpajoissa. Erityisesti ne opiskelijat, joilla ei ollut entuudestaan vanhempia opiskelijatuttuja koulussa, olisivat pitäneet ensimmäisenä vuotena hyödyllisenä puskaradion sijaan.

Toteutus

Käytännössä helppo toteuttaa. Radikaalein konsepteista, sillä tällaista ei ole tehty kouluissa ja herätti keskustelua riskeistä. Kokeillaan ja katsotaan, mitä voimme oppia.

Ei kokeiltu, mutta hyödynnettiin

Oljenkorsi

Yhdessä ratkaisutyöpajassa tästä innostuttiin ja ideoitiin jo valtakunnallinen seuraavan tason versio. Kun jatkoimme taustaselvitystä, huomasimme, että tätä tehdään jo paljon kouluissa orgaanisesti.

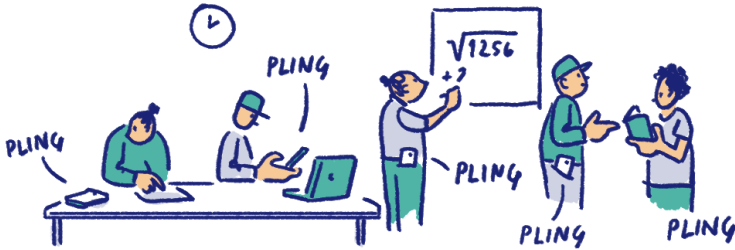
Kokeilun kannalta tämä ei tuota muihin verrattuna merkittävästi uutta tietoa.

Ei kokeilla, mutta hyödynnetään olemassa olevaa tietoa ja käytänteitä OOS-sovelluksen luonnostelussa.

Monissa kouluissa on jo käytössä erilaisia oppimisyhteisöjä. Näitä olisi mielenkiintoista laajentaa koulujen väliseksi, ottaa mukaan vanhempia opiskelijoita tai jopa koulun ulkopuolisia asiantuntijoita, korkeakouluopiskelijoita tai jopa tutkijoita?

Kokeilujen kuvaus: Oppimistapakysely

Miksi oppimistapakyselyä kokeiltiin?

Perinteinen jako oppimistyyliihin, kuten visuaaliseen tai auditiiviseen oppimistyyliin on aikansa elänyt – opiskelija voi oppia millä tavalla vain, kun hän on innostunut ja motivoitunut.

Oman innostuksen ymmärtäminen voi auttaa opiskelijaa löytämään omat oppimistapansa, vahvuutensa tai ammatilliset kiinnostuksen kohteensa tulevaisuuttaan varten.

Perinteinen paperinen itsearviointilomake koettiin turhaksi pakkopullaksi, josta ei jää opiskelijalle itselleen talteen tietoa omasta oppimistavastaan ja kehitymisestään.

Oppimistapakyselyssä haluttiin testata seuraavia hypoteeseja:

Sähköisesti kerättävät tiedot ja omien vastausten ja kehityksen näkeminen

voivat auttaa opiskelijaa ymmärtämään omia oppimistapojaan paremmin kuin irralliset, paperiset kyselyt.

Tiedon kartuttaminen kurssin aikana, heti oppimiskokemusten/ oppituntien jälkeen, voi tarjota enemmän oivalluksia omasta oppimistavasta kuin puhtaasti jälkikäteen tapahtuva arviointi.

Sen pohtiminen, mikä opiskelijaa innostaa, miksi, ja millaiset käytännön asiat innostukseen vaikuttavat, voivat auttaa opiskelijaa soveltamaan samoja tapoja myös muihin opittaviin asioihin.

Miten kokeilu eteni?

Kokeilulukio: Helsingin Medialukio

Osallistujat: 1. vuoden opiskelijoita
25 hengen kurssiryhmä

Kokeilun vaiheet

1. Aloitus joulukuussa 2017

- Aloitus kolmannen jakson alkupuolella, 8.12.2017
- Lukion rehtorin ja osallistuvan opettajan perehdytys
- Yhteinen aloitustilaisuus opiskelijaryhmälle

2. Viikoittaiset kyselyt joulu - helmikuun aikana (yht. 7 kpl)

- Opiskelijoille ajastetusti tekstiviestillä linkki Google-kyselyyn
- 1. kysely 8.12.2017
- Joululoman aikana tauko
- Viimeinen kysely ja palautekysely 1.2.2018

3. Tulosten koostaminen

- Opiskelijakohtaiset vastaukset
- Yhteenveto ryhmän vastauksista
- Palaute kokeilusta

4. Kokeilun päätös

- Yhteinen päätöstapaaminen ja palautteen keruu 14.2.
- Opiskelijoiden loppuhaastattelut (3 kpl)

Miten oppimistapa-kysely toteutettiin?

Kokeilussa käytetty kysely toteutettiin Google Formsilla. Ehtona toteutukselle oli käyttää jotakin kouluissa jo käytössä olevaa teknologiaa.

Opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa luvalla heitä kerättyihin puhelinnumeroihin lähetettiin tekstiviestillä ajastettu linkki kyselyyn.

Kyselyt lähtivät vaihteleviin aikoihin koulupäivän aikana. Lähetykset ajastettiin lukion välituntien alkuun. Opiskelijat vastasivat kyselyihin omalla puhelimellaan Google-tunnusten kautta vuorokauden kuluessa linkin lähetyksestä.

Kyselyt koostuivat 3 osasta:

Taustatiedot

- Puhelinnumero
- Minkä aineen tunnilla innostuit tällä viikolla eniten?
- Tunnin ajankohta

Monivalinnat, mikä sai innostumaan

- Kaverit
- Opettaja
- Opittavan asian haastavuus
- Tunnilla käytetty opetusmenetelmä

Monivalinnat, omat oppimistavat

- Väittämät vaihtuivat viikoittain
- Väittämien taustalla oli Liisa Keltikangas-Järvisen persoonallisuuspiirteet, joilla tutkittu olevan vaikutusta koulu-arvosanoihin.
- Väittämävastauksiinsa perustuen opiskelija näki lyhyet sanalliset opiskeluvinkit.

Tulokset ja opit: kyselyn sisältö

Oppimistapakyselyn mukaan kavereilla ja opettajilla on selvästi innostusta lisäävä vaikutus, toisin kuin opittavan asian haastavuudella. Myös tietyt - ja yllättävän perinteiset - opetusmenetelmät, kuten itsenäinen työskentely ja opettajan opetus, lisäsivät innostusta.

Kavereiden rooli

Kaverit tunnilla vaikuttivat opiskelijoiden innostumiseen yli 60 %:ssa vastauksista. Opiskelijat kertoivat kavereiden lisäävän viihtyvyyttä kursilla, mutta he saattoivat myös häiritä keskittymistä oppimiseen.

Opiskelijat kertoivat oppivansa parhaiten kahdestaan kaverin kanssa. Useamman kaverin kanssa keskittyminen opiskeluun herpaantuu herkemmin.

Jatkossa kyselyyn on syytä lisätä seuraavat kysymykset:

Millaisia tehtäviä sinusta on erityisen hyödyllistä tai innostavaa ratkoa kaverin kanssa?

Millaisissa tilanteissa kaverit häiritsevät oppimistasi?

Opettajan rooli

Oletimme, että analysoimalla millaisten opettajien tunnilla oppii, opiskelijat voivat oppia myös omista oppimistavoistaan.

Opettaja oli todella merkittävä innostaja opiskelijoille yli 60 %:ssa vastauksista. Innostava opettaja voi herättää motivaation opiskeltavaan aiheeseen, jos opiskelijalla ei sitä ole ennalta.

Innostava ja omiin oppimistapoihin sopiva opettaja vaikuttaa siihen, mitä kursseja ja milloin opiskelijat valitsevat.

Jotta pääsemme ilmiössä syvemmälle, on jatkossa hyvä selvittää **miksi juuri tämän opettajan opetus innostaa sinua oppimaan?**

Opiskelijoiden kommentteja

”Voi jutella ja opiskella lisää kavereiden kanssa.

Kavereilta saa motia aineisiin. Jos kaverikin on sitä mieltä että osaa, niin ajattelee et okei kyl mäkin osaan.”

”Meille tuli uusi yhteiskuntaopin ope, joka sai innostettua opiskelemaan ainetta, joka ei kiinnostanut aiemmin.”

”Jos opettajan kanssa ei synkkaa, niin sitten sitä yrittää vaihtaa kurssia tai tehdä itsenäisesti.”

Tulokset ja opit kyselyn sisällöstä jatkuu

Tunnilla käytetyt opetusmenetelmät

Itsenäinen työskentely, keskustelu, pari- tai ryhmätehtävät ja opettajan opetus koettiin innostavimmiksi menetelmiksi.

Kokeelliset ja tutkivat menetelmät saivat huomattavan vähän mainintoja, koska opiskelijat kokivat ne työläiksi.

Haastavuus

Aineen haastavuuden ei suoraan koettu lisäävän innostusta (vain 10 % vastauksista haastavuus vaikutti innostumiseen).

Liian vaikeaksi koetut asiat, kuten tehtävänannot, joita ei ymmärrä, näh-

tiin lannistavina. Sopivan haastavat tehtävät sen sijaan voivat motivoida ratkaisemaan ne.

Opiskelijat mielsivät haastavuuden enemmän opittavan asian vaikeutena kuin työläytenä.

Lisätään kyselyyn kysymykset:

Miksi juuri tämä menetelmä innostaa sinua oppimaan?

Millainen tehtävä tällä jaksolla tuntui sinusta liian vaativalta?

Millainen oli edellinen sopivan haastavalta tuntunut tehtävä, joka sai sinut innostumaan?

Innostavimmat menetelmät:

Itsenäinen työskentely 36 %

Pari- tai ryhmätyöt 34 %

Opettajan opettaminen 32 %

Keskustelu 29 %

Opiskelijoiden kommentteja

”Tutkimukselliset menetelmät ei innosta. Tutkiminen on liian teoreettista. Ja ne on aikaa vieviä.”

”Kun menee liian vaikeaksi vaikka ettei ymmärrä matikan tehtävää, ei enää innosta, eikä pysty saamaan vastauksia. Pitäis pystyä näkemään lopputulema.”

Innostavimmat menetelmät

Tulokset ja opit: Omat oppimistavat

Omia oppimistapoja koskevia vaihtuvia kysymyksiä opiskeluvinkeen pidettiin erityisen hyvänä osana oppimistapakyselyä. **Vaihtuvia kysymyksiä toivottiin jopa nykyistä enemmän.**

Jos kysymyksiä ja niihin nivoutuvia opiskeluvinkkejä haluttaisiin käyttää jatkossa, tulisi niiden validiteettiä tarkistaa erikseen opetuspsykologian ammattilaisten kanssa. Tämä työ rajattiin projektin ulkopuolelle. Sen vuoksi oppimistapoja koskevat lisäkysymykset eivät ole mukana kokeilusta jaettavissa, vapaasti jatkokäytettävissä materiaaleissa.

Kysymykset ja opiskeluvinkit voisi nivoa Keltikangas-Järvisen temperamenttipiirreluokittelun taustalla oleviin ja alalla käytettyihin kyselyihin, joita ovat esimerkiksi TABC-R ja DOTS-R. TABC-R tulee sanoista Temperament Assessment Battery for Children Revised (lähde 3). DOTS-R tulee sanoista Revised Dimensions of Temperament Survey (lähde 4).

Aiheesta lisää

1. Keltikangas-Järvinen, L. (2006). Temperamentti ja koulumenestys.
2. Keltikangas-Järvisen, L. & Mulla, S. (2014) Maailman paras koulu? Kymppin tytöt ja seiskan pojat – luonnonlakiko? WSOY
3. Martin, R.P. & Bridger, R.C. (1999). Temperament Assessment Battery for Children-Revised. A Tool for the Assessment of Temperamental Traits and Types of Young Children.
4. Windle, M. & Lerner, R.M. (1986). Resampling the dimensions of temperamental individuality across the life span: The Revised Dimensions of Temperament Survey (DOTS-R). *Journal of Adolescent Research*, 1, 213-230.
5. Taloudellinen tiedotustoimisto TAT. (2014). Tutkimus: Temperamentti väärinää kouluarvosanoja. Haettu 3.5.2018: <https://www.opetin.fi/tutkimus-temperamentti-vaaristaa-kouluarvosanoja/>
6. Sitra. (2007). Koulu, syrjäytyminen ja sosiaalinen pääoma - Löytyykö huono-osaisuuden syy koulusta vai opiskelijasta? Haettu 3.5.2018. <https://media.sitra.fi/2017/02/27172704/raportti75-2.pdf>

Tulokset ja opit: Toimintalogiikka

Kännykkä kyselyvälineenä

Opiskelijat vastaisivat mieluiten jatkossakin kyselyihin sähköisesti, koska paperiset kyselyt ja itsearviot hukkuvat helposti.

Kyselyiden tulisi olla optimoituja kännykän näytölle vielä paremmin kuin nykyiset Google Formsit ovat.

Kyselyn ja tulosten saamisen tulisi toimia mieluiten ilman erillistä kirjautumista. Jos kirjautuminen tarvitaan, sen tulee toimia olemassa olevilla oppilaitoksen tunnuksilla (O365 / Wilma).

Muistutukset

Vastaaminen unohtui helposti, jos heti kyselylinkin saapuessa ei ollut sopiva hetki. Myöhemmin lähetetyillä muistutuksilla, kuten muistutustekstiviesti tai vastuuopettajan tunnilla antama muistutus, oli vain hyvin pieni vaikutus vastausaktiivisuuteen.

Muistutusten heikkoon tehoon ja vastausaktiivisuuteen vaikutti, että opiskelijat sanoivat epäilleensä, ettei heidän vastauksia enää hyväksyttäisi, jos kysely on ehtinyt sulkeutua. Jatkossa kyselyiden tulisi olla auki pidempään kuin vuorokauden. Opiskelijat kokivat silti muistuttamisen tarpeelliseksi, jotta vastaaminen ei unohtu kokonaan.

Kyselyiden ajastus

Opiskelijat halusivat vastata kyselyihin mieluummin oman aikataulun mukaan kuin rajattuna määräaikaana. Kokeilussa kyselyt olivat auki noin vuorokauden. Aika oli rajattu, koska kyselyllä haluttiin palautetta mahdollisimman tuoreista oppimiskokemuksista. Sen jälkeen kysely suljettiin, ja kyselyn sivulla näytettiin viesti jossa pyydettiin lähettämään sähköpostia kyselyn tekijälle, jos haluaa vielä vastata.

Valtaosa vastaajista vastasi heti linkin saatuaan tai seuraavalla välitunnilla. Yksittäisiä vastauksia tuli vielä koulupäivän lopussa ja illalla.

Opiskelijat itse toivoivat jatkossa saavansa kyselyt mieluummin illalla, kun on rauhallista vastata.

Kaksi ensimmäistä kyselyä keräsi enemmän vastauksia, sen jälkeen aktiivisuus laski.

Opiskelijat toivoivat, että kyselyt tulisivat ”ryppäänä” lyhyemmällä ajanjaksolla. He vastaisivat mieluummin kerralla hieman useampaan kysymykseen kuin mitä kokeilussa oli sen sijaan että kävisivät usein vastaamassa yksittäisiin kysymyksiin.

Kyselytulosten saaminen

Opiskelijat vastaanottaisivat kyselytuloksensa mieluummin sähköpostiin/linkillä sähköpostiin kuin appiin tai erillisen kirjautumisen vaativaan palveluun, ”koska sähköposti on melkein aina auki”.

Opiskelijat haluaisivat mieluummin saada koosteen tuloksistaan myöhemmin kuin saada vastaukset kyselyssä heti vastattuaan.

Vastaus-
prosentti
keskimäärin
61 %

Vastattuja
kyselyitä
opiskelijoilla
keskimäärin
4,3/ 7

Yhteenveto ja pohdittavaa jatkoa varten

Oppimistapakysely koettiin paremmaksi työkaluksi kuin nykyinen paperinen kurssin itsearviointi. Seurvaavassa kysymyksiä jatkokehitystä varten:

Opettajille

Mitä tietoa opettajana erityisesti kaipaat opiskelijoidesi vastauksista kyselyyn - vai kaipaatko minkäänlaista? Miten hyödyntäisit tietoja työssäsi? Millaisessa roolissa toimivalle opettajalle kyselyiden tulosten näkeminen tuottaisi eniten arvoa? Opolle, ryhmänohjaajalle, aineenopettajalle, kaikille? Miksi?

Rehtoreille

Mitä yhteenvetotietoa rehtorina kaipaisit lukiosi opiskelijoiden vastauksista kyselyihin? Miten hyödyntäisit tietoja lukiosi kehittämisessä? Kaipaisitko vertailutietoa muista kaupunkisi lukioista? Jos kyllä, niillä millaista ja miksi?

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle

Miten Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala hyötyisi, jos oppimistapakyselystä kertyisi dataa kaupunginlaajuisesti? Olisivatko hyödyt niin suuret, että työkalua tulisi jatkokehittää sellaiseksi, että dataa voisi kerätä kaupunginlaajuisesti?

Oppimistapakysely koettiin paremmaksi työkaluksi kuin nykyinen paperinen kurssin itsearviointi.

”Oppimistapakysely on parempi tapa koska pystyy vastaa paremmin ja monipuolisemmin. Ne vanhat kaavakkeeton valmiiksi täytettyjä opettajan johdolla. Ei ikinä laiteta mitään uutta. Kyselyssä pääsi vastaamaan tosi paljon enemmän, pääsi tekemään mielipiteensä selväksi.”

- Opiskelija

Kokeilujen kuvaus: Aineiden painotus

Miksi aineiden painotusta kokeiltiin?

Opiskelijat tekevät jatkuvaa omien resurssiensa priorisointia oman oppimisen suunnittelussa lukion yleisivistävistä luonteesta huolimatta.

Priorisointi on yksi tärkeä elämäntaito oman jaksamisen ja keskittymisen säilyttämisessä. Informaation ja ärsykkeiden määrä on nyky maailmassa suurta, mutta käytössämme on rajallinen määrä aikaa.

Opiskelijoiden tekemä priorisointi ei ole kaikilta osin tietoista ja näkyvää. Ainevalintojen taustalla olevat syyt ovat kirjava. Omien valintojen ymmärtäminen voi edesauttaa ymmärrystä itsestä oppijana.

Aineiden painotuksen kokeilussa haluttiin lisätä ymmärrystä seuraavissa kysymyksissä:

1. Auttaako aineiden painotus opiskelijaa oman oppimistavan löytämisessä?
2. Panostivatko opiskelijat enemmän vai vähemmän aikaa priorisoituihin aineisiin?
3. Auttaako painotus omien oppimistavoitteiden saavuttamisessa?
4. Miten painottaminen istuu lukion kulttuuriin?
5. Vaikuttiko painottaminen opetukseen?

Miten kokeilu eteni?

Kokeilulukio: Vuosaaren lukio

Osallistujat: Kaksi ryhmän ohjaajaa ja kaksi ohjausryhmää toisen vuoden opiskelijoista, yhteensä 52 opiskelijaa. Lisäksi kaikkien lukion opettajien oli mahdollista seurata opiskelijoiden vastauksia kokeilun aikana.

Kokeilun kokonaiskesto: 15 viikkoa (suunnittelu, toteutus ja purku).

Valmistelu ja aloitus

Suunnittelupalaverit rehtorin ja ryhmän-ohjaajien kanssa sekä kokeilun esittely opettajien kokouksessa. Kokeilumateriaalin lähettäminen opiskelijoille 4.jaksoa edeltävällä viikolla.

Kokeilun esittely opiskelijoille 4.jakson toisena päivänä ja kahden painotettavan aineen valinta.

Painotusaineiden seuraaminen

Opiskelijat seuraavat ja kirjaavat painotettavan aineen tavoitteita ja tilannetta oppimisensa osalta kerran viikossa.

Palmu koosti ensimmäisen viikon jälkeen kaikille opettajille reaaliajassa näkyvän koonnin opiskelijoiden vastauksista.

Viikoittainen tarkistus ja tuki ryhmänohjaajien

tunnin yhteydessä.

Kokeilun päätös

Neljännän jakson päättymistä seuraavalla viikolla 12 opiskelijan ja kahden ryhmänohjaajan haastattelu sekä kysely kaikille koulun opettajille.

Miten aineiden painotus teetettiin?

Painotusta varten toteutettiin lomake Google Sheetsilla (esimerkkikuva taulukosta sivulla 42). Ehtona toteutukselle oli käyttää jotakin kouluissa jo käytössä olevaa teknologiaa, mikä osaltaan muutti alkuperäistä konseptia.

Opiskelijoiden sähköposteihin lähetettiin linkki lomakkeeseen, jota he täyttivät 4. jakson ajan viikoittain. Opiskelijoilta autettiin taulukon kanssa viikoittaisen ryhmänohjaajan tunnin yhteydessä.

Kaikille opettajille lähetettiin linkki erilliseen Sheets-tilaan, johon koottiin linkit kaikkien opiskelijoiden taulukoihin. Taulukosta pystyi seuraamaan reaaliajassa opiskelijoiden vastauksia ja etenemistä.

Taulukko oli suojattu vastaussolujen ulkopuolelta, joten opiskelijat ja opettajat eivät voineet muokata taulukkoa kokeilun aikana.

Opiskelijan täyttämässä lomakkeessa oli kaksi osaa:

1. Aineen valinta

Valitut kaksi ainetta merkittiin A.IIa ja muut jakson aineet B.IIa. Valittujen aineiden kohdalle avoimes-

sa vastauksessa kerrottiin, miksi aine valikoitui

2. Seuranta valituissa aineissa

Joka toinen viikko asetettiin numerotavoite ja kysyttiin avoimessa vastauksessa, mihin tavoite perustui.

Viikottain vastattiin seuraaviin kysymyksiin:

1) Miten koet osaavasi aineen sisällöt?

2) Miten paljon koet tekeväsi töitä?

Vastaukset valittiin valmiista vastausasteikosta solun valikosta. Kun vastaus oli valittu, solun taustaväri muuttui vastauksen mukaan, jotta etenemisen seuraaminen olisi helpompaa.

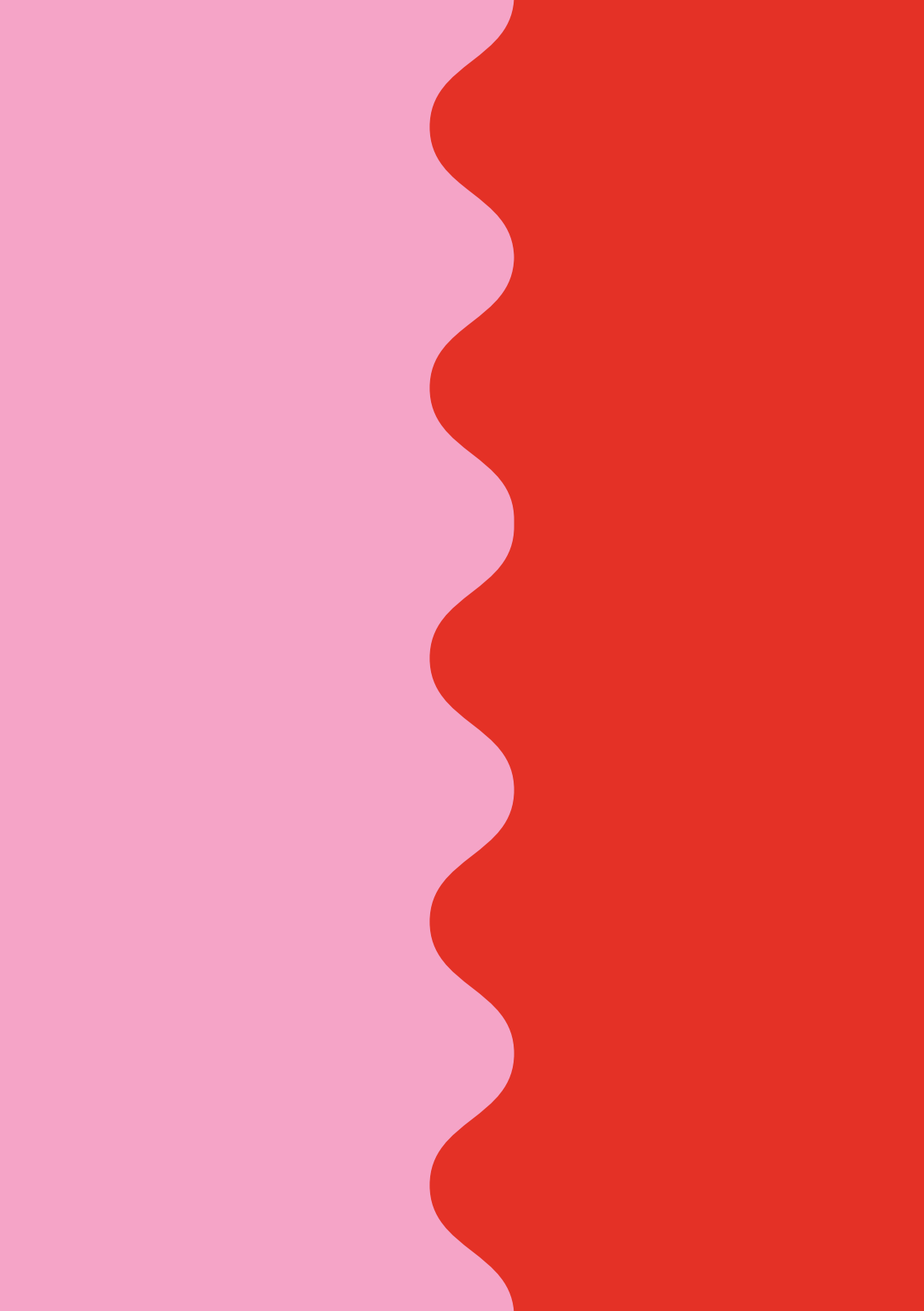
Opettajien näkyvässä oli yhteensä 17 välilehteä, joita kaikki opettajat pääsivät tarkastelemaan.

Ensimmäiseen välilehteen oli koottu kaikkien opiskelijoiden ainevalinnat ja perustelut niille.

Jokaiselle aineella oli vielä erikseen oma välilehtensä, josta pystyi seuraamaan opiskelijoiden etenemistä yhden aineen osalta.

PAINOTUSKOKEILU								
Tehtävä 2: Kirjaa tavoitteesi ja seuraa viikon väleין valitsemiesi aineiden osalta.								
Aloita kirjaamalla nimesi, mitkä kaksi aineita valitsit ja numerotavoitteesi (5-10) kummankin aineen osalta.								
Päivitä ilmeittäsi viikoittain taulukon kysymysten mukaisesti. Täytä taulukkoa järjestyksessä vasemmalta oikealle. Täytä niitä ruutuja, joissa on tummenettu reunus.								
PAINOTETTAVA AINE 1		NUMERO-TAVOITE 6.2.	Kerro, miksi valitsit kyseisen numerotavoitteen	VKO 5.2.-8.2.	NUMERO-TAVOITE 16.2.	Kerro, miksi valitsit kyseisen numerotavoitteen.	VKO 19.2.-23.2. 26.2.-2.3.	
1) Miten koet osaavasi aiheen sisällöt? (0-4)		7	Mäenmäkikkoa on itselleni todella haastavaa ja tuntuu epätoivomukaiselta tavoitella suurempaa numeroa.	2 - 2	7	Numero tuntuu sovivammalta ja todenmukaiselta.	2	3
2) Miten paljon koet tekeväsi töitä? (E,Y,V)				Y - Y			Y	Y
<i>Merika Oppilas</i>								
<i>MAA</i>								
PAINOTETTAVA AINE 2		NUMERO-TAVOITE 6.2.	Kerro, miksi valitsit kyseisen numerotavoitteen	VKO 5.2.-8.2.	NUMERO-TAVOITE 16.2.	Kerro, miksi valitsit kyseisen numerotavoitteen.	VKO 19.2.-23.2. 26.2.-2.3.	
1) Miten koet osaavasi aiheen sisällöt?		9	Filosofia aineena on kiinnostava ja ensimmäistä kertaa opiskelen sitä sekä uskon pystyväni tekemään parhaani.	3 - 3	9	Aineeseen on helppo panostaa ja tavoitella hyvää numeroa.	3	3
2) Miten paljon koet tekeväsi töitä?				Y - Y			Y	Y
<i>Merika Oppilas</i>								
<i>FI</i>								
1. Miten koet osaavasi aiheen sisällöt?								
Voin auttaa muita		4						
Hyvin menee		3						
Pärijään		2						
Vaarassa pudota, apua		1						
Luovutin, into loppui		0						
2. Miten paljon koet tekeväsi töitä?								
Teen töitä enemmän kuin yleensä tässä aineessa		E						
Teen töitä yhtä paljon kuin yleensä tässä aineessa		Y						
Teen töitä vähemmän kuin yleensä tässä aineessa		V						

Kuvassa on osa opiskelijan täyttämästä aineenseurantataulukosta jakson 4 alusta.

Tulokset ja opit: painottaminen

Ainevalinnan teki 87% prosenttia kokeiluun osallistuneista opiskelijoista. Lomaketta loppuun asti täytti yhteensä 31%. Kokeilun kahdesta ryhmästä toinen oli aktiivisempi ja analyysisempi vastauksissaan, mikä vastasi ryhmänohjaajien käsitystä ryhmistä ennen kokeilun alkua. Kokeilun lopuksi haastateltiin yhteensä 11 opiskelijaa, joista kaikki olivat täyttäneet lomaketta eri aktiivisuuden tasoilla. Lomakkeen toimintalogiikka ja osalla myös digitaalisuus oli suurin syy jättää vastaamatta lomakkeeseen. Pelkästään ainevalinnan tekeminen oli monilla kiinnittänyt huomion omiin opiskelutapoihin ja ajankäyttöön sekä lisännyt aktiivisuutta aineen opiskelussa.

Painotusvalinnan tekeminen

Opiskelijoiden ainevalintojen perustelut olivat yhdenmukaisempia kuin ennen kokeilua oletettiin. Yli 50% valitsi painotettavan aineen, koska käsiteltävistä aiheista pidettiin. Aiheen kiinnostavuuden vuoksi aineessa haluttiin kehittyä ja oppia lisää. Kaksi ainetta erottui selvästi suosittuina aineina.

30% vastauksissa korostui haastavuuden taso ja numerotavoitteet. Aavistuksen suurempi joukko valitsi aineen, koska se oli itselle helppoa. Valintoja tehtiin kuitenkin myös sen takia, että se oli itselle haastavaa ja tunnistettiin tarve petrata.

Vastauksissa 10% kertoi jatko-opintojen ja kirjoitusten vaikuttavan valintaan.

Haastatteluissa moni ei vielä osannut sanoa, mihin lukion jälkeen haluaisi edetä, mikä näkyy myös painotusten perusteluissa.

5% vastauksissa valinnan perusteluina oli tuloshakuisen itsearviointin kehittäminen eikä niinkään aine itsessään.

Kavereiden vaikutus valintaan tuli esiin ainoastaan 2 % vastauksessa.

Opiskelijoiden kommentteja

”Opin, että aikaa pystyy käyttämään paremmin, jos kaikki, mitä halutaan tehdä merkitään ylös eli näkyy”

”Opin opintojen suunnittelusta sen ajankäytön, joka vaikuttaa tuloksiin”

”Suunnittelin opintojani samalla tapaa kuin aiemmin, mutta ainevalinta lisäsi aktiivisuuttani tunnilla.”

Tulokset ja opit: valittujen aineiden seuranta

Tavoitteiden asettaminen

Suurin osa lomaketta aktiivisesti täyttäneet asettivat tavoitteeksi numeron 7-10 välillä. Ainoastaan yksi asetti tavoitteeksi läpipääsyn itselle haastavassa aineessa.

Numerotavoitteiden asettaminen koettiin ahdistavaksi ja lannistavaksi, jos koki aiemmin saaneen heikkoja numeroita. Tämä oli yksi syy olla aloittamatta lomakkeen täyttämistä. Tavoitteiden asettamisessa pääpainona oli tavoitteet, jotka on realistista saavuttaa.

Työkalussa voisikin kysymyksillä auttaa itselle sopivan tavoitteen asettamisessa. Mikä tavoite haastaisi tarpeeksi, mutta on silti saavutettava?

Työmäärä ja tavoitteisiin pyrkiminen

Lomakkeen vastausten perusteella omaa työpanosta aineessa arvioitiin enimmäkseen samalle tasolle kuin ennen kokeilua vastaavassa

aineessa. Niissä kohdin kuin työmäärän panostuksen määrä muuttui, yhteys palautteen, perillä olemisen kokemuksen ja työmäärän välillä oli ilmeinen. Jos saatiin hyvää palautetta kokeesta tai opettajalta, panostus ja tavoitteet nousivat. Jos taas koettiin että ei oltu perillä asioista tai välikokeen tulos koettiin huonoksi, panostuksen määrä laski.

Kannustamisen ja muistuttamisen elementti olisi tärkeä lisätä työkaluun.

Kokeilun jälkeen suurin osa haastelluista näki, että aineeseen oltiin panostettu jakson aikana kokonaisuudessaan enemmän. Esimerkiksi tuntiaktiivisuuteen ja kotona tehtäviin töihin oli kiinnitetty enemmän huomiota ja nähty vaivaa.

Lisäksi työmäärään vaikutti sairastumiset, jolloin osattiin selkeästi arvioida oman panostuksen olleen vähäisempää kuin yleensä.

Opiskelijoiden kommentteja

“8 on hyvä tavoite, koska sen eteen pitää nähdä vaivaa, mutta sen pystyy saamaan aika hyvin.”

“Oli vaikeaa asettaa numerotavoite. Yleensä en mieti tavoitteita lainkaan. Vasta kurssin lopussa toivon parasta. Tavoitelista olisi parempi. Aion viitata, tehdä läksyt esimerkiksi”

“En päässyt tavoitteeseen luultavasti siksi etten käyttänyt tarpeeksi aikaa aineeseen. Vaikeat aineet ovat minulle vaikea oppia. Opin, että enemmän aikaa aineelle tuo parempia tuloksia, kunhan ei vie koko loppukurssin aikaa, jotta jää aikaa rentoutumiseen.”

Tulokset ja opit: painotus

Vaikutus stressiin

Ainevalinta tuntui pääosin helpottavalta asialta, mutta sillä ei koettu olevan merkittävää vaikutusta stressitasoon.

Vaikka valinta tuntui helpottavalta, pidettiin lukion yleissivistävää luonnetta tärkeänä eikä helposti löytynyt aineita, joita teoreettisesti olisi haluttu kokonaan jättää pois. Itselle epämieluisien aineiden opiskelua pidettiin tärkeänä ja niiden merkitystä tulevaisuuden kannalta ymmärrettiin.

Haastatteluissa oli nähtävissä, että opiskelijat pohtivat priorisoinnin problematiikkaa silloin kun kaikista aineista haluttiin yhtä hyvät numerot. Esimerkiksi syyllisyyden tunne saattoi lisääntyä, jos ei panostanut tarpeeksi painotettuihin aineisiin ja silloinkin, jos panosti enemmän painotettuihin aineisiin.

Vaikutus opetukseen

Kokeilun järjestämisessä mukana olleet ryhmänohjaajat kävivät seuraamassa opiskelijoiden tilannetta taulukosta hyvin vähän (1-2 kertaa). Koulun muut opettajat tätäkin vähemmän. Opiskelijat eivät kokeneet

muutosta opettajien opettamisessa. Ryhmänohjaajat olivat kiinnostuneita oman oppiaineen opiskelijoiden valinnoista ja pitivät työkalun opiskelijalle antamasta itsereflektion mahdollisuudesta.

Koska opiskelijamäärät yhtä opettajaa kohden ovat suuria, arvoa opettajalle tuo ymmärryksen lisääntyminen omista opiskelijoista. Käytännössä kuitenkin on lannistavaa, jos omat opiskelijat eivät täytäkään lomaketta tai oma aika ei riitä opiskelijoiden yksilöllisempään ohjaamiseen tarpeen ilmenemisestä huolimatta.

Työkalu pitäisi esitellä hyvissä ajoin edellisenä keväänä, kun seuraava syksyä suunnitellaan. Kesken lukukauden opettajien arjen ja toimintatapojen muuttaminen on haasteellista.

Työkalun käytöstä pitäisi laajemman opettajakunnan innostua, jotta sen seuraaminen pysyisi yksittäisen opettajan mielessä. Ryhmänohjaajat näkivät, että työkalusta voi kehittää opiskelijoille jatkuvan itsetutkiskelun välineen.

Opiskelijoiden kommentteja

”Ei lisännyt stressiä, sillä olen tottunut ideaan, että tiettyjä aineita pitäisi wwlukea tai harjoitella enemmän kuin muita.”

“Stressini oli paljon lievempää edellisiin jaksoihin verrattuna, koska panostin kunnolla vain 2 aineeseen. Tietenkin luin myös muihin.”

“Kun joutui itse kirjoittamaan ylös, että mitä haluaa parantaa ja miten, niin saattoi tulla syyllinen olo kun ei riitä. Koin kuitenkin helpotusta kun näin, miten paljon olen panostanut, vaikka tavoitteisiin ei päästy.”

Opettajan kommentti

”Ehtiikö työn ohessa nähdä vaivaa, että ehtisi pudokkaita kannustamaan takaisin. Ei vain ehdi muuttamaan suunnitelmia.”

Tulokset ja opit: toimintalogiikka

87% teki ainevalinnan.

Heistä **36 %** täytti lomakkeen kaikki kohdat koko jakson ajalta

29% ei jatkanut täyttämistä ainevalinnan jälkeen

31 % aloitti aineen seurannan, mutta jätti heti kesken

4% jätti puoleen väliin.

Sheets-lomake kyselyvälineenä

Sheets-lomake ja taulukon asettelu todettiin yksimielisesti hankalaksi. Se oli suurin syy opiskelijoilla jättää kokeilu kesken. Myös opettajilla hankala selattavuus ei houkuttellut avaamaan näkymää uudelleen. Opiskelijavastausten linkittäminen opettajille näkyvään taulukkoon hankaloitti entisestään taulukon luettavuutta. Linkin löytäminen ja avaaminen sähköpostista vaati osalla ryhmänohjaajan ohjausta.

Opiskelijat olisivat mieluiten vastanneet kysymyksiin paperiversiona tai kännykän applikaatiolla. Paperiversiossa täyttämisen helppous ja se, että ei harhaudu muiden digitaalisten sovellusten houkutusille nähtiin etuna.

Toiselle luokalle annettiin paperiversio vaihtoehtona kesken kokeilun ja ainakin yksi opiskelija oli täyttänyt lomaketta loppuun asti. Muut paperiversioon tarttuneet olivat hävittäneet paperin kokeilun aikana.

Jotta paperiversio toimisi, tulisi ryhmänohjaajan kerätä paperiversiot välillä itselleen ja jakaa uudelleen seuraavalla tunnilla. Toiselle ryhmänohjaajalle tämä tuntui mielisältä ajatukselta, jotta hänkin pysyisi paremmin perillä opiskelijoiden tilanteesta.

Ajat vastata lomakkeeseen

Haastatellut opiskelijat halusivat vastata lomakkeeseen ja seurata etenemistään mieluummin kouluaikana. Viikottaiseen vastustiheyteen ei tullut opiskelijoita voimakkaita vastalauseita tai -ehdotuksia. Jos lomaketta ei täyttänyt heti viikon jälkeen, asiat unohtuivat, joten muistutusta kaivattiin.

Käyttöönotto ja muistaminen

Kurssin puolella välissä oli nähtävissä laskua vastaamisaktiivisuudessa, jota saattoi selittää ryhmänohjaajatuntien vapaavalintaisiksi muuttuminen. Täyttäminen ja linkin olemassaolo oli unohtunut ilman viikoittaista

opettajan muistutusta.

Työkalun käyttöönottos-
sa vaaditaan ryhmän-
ohjaajan opastus.
Haastatteluissa kaverit
todettiin myös hyväksi
kannustajaksi ottaa
käyttöön seurantatyö-
kalu.

Ohjausta ja “pienää
pakottamista” painotuk-
sen ja itsereflektion ää-
relle arvostettiin, joten
automaattiset muistu-
tus- ja kannustusviestit
toimisivat seuraavassa
versiossa.

Näkyväksi tekeminen

Oman etenemisen ja
tilanteen visualisointi
kiinnosti opiskelijoita
ja herätti pohdintaa
asioiden välisistä
yhteyksistä ja omista
oppimistavoista. Esi-
merkiksi missä kohdin
olisi pitänyt käyttää
enemmän aikaa. Tai kun
on väsynyt ja ei-motivoi-
tunut, se näkyy ajankäy-
tössä ja tavoitteissa.
Erityisesti aineeseen
laitettu työmäärä
konkretisoitui kokei-
lun aikana ja synnytti
pohdintaa.

”Jos tulisi joku
ilmoitus, niin voisi
käyttää jotain
aplikaatiota. Pitää
olla joku kysymys,
että tulee ajateltua
jotain. Ei niitä
ajatuksia ilmasta
tule.”

- Opiskelija

Yhteenveto ja pohdittavaa jatkoa varten

Painotuksesta ajatuksena innostuttiin. Aineen valinta itsessään jo kiinnitti huomiota omiin oppimistapoihin valituissa aineissa.

Opettajille

- Mitkä tiedot opiskelijan etene- misestä aineessasi tukisivat opetuksen suunnittelua?
- Minkälaista yhteenvetonäkymää tulisi seurattua?
- Missä yhteenevedon pitäisi olla, jotta sen nopea käyttö olisi mah- dollista?
- Olisiko muiden kuin numerota- voitteiden seuraaminen useam- malta opiskelijalta käytännössä mahdollista? Miten?
- Miten toisit opiskelijalle kannus- tavan elementin työkaluun silloin, kun on nähtävissä laskua opiske- lijän tavoitteissa, panostuksessa tai kärryillä pysymisessä?

Opinto-ohjaajille

- Miten hyödyntäisit aineenpai- notuksesta kertyneitä tietoja opiskelijatapaamisten tukena?

Rehtoreille

- Miten aineen painotus istuu luki- osi kulttuuriin?
- Miten innostaisit opettajakunnan työkalun hyödyntämiseen?
- Mitä yhteenvetotietoa rehtorina kaipaisit lukiosi opiskelijoiden reflektioista ja etenemisestä?
- Miten hyödyntäisit tietoja lukiosi kehittämisessä?

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle

- Miten aineen painotus istuu Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan edistämiin tavoitteisiin lukioissa?
- Minkälainen koonti opiskelijoiden reflektioista kiinnostaisi Kasva- tuksen ja koulutuksen toimialaa? Kannattaisiko dataa kerätä kau- punginlaajuisesti?
- Miksi?

Opiskelijoiden kommentteja

”Oli tää kivempi kun tätä tehtiin viikottain ja vain parissa aineessa kun se nykyinen lomake.”

”Kyllä tää oli hyvä testi. Vaikkei tehnyt loppuun, jäi miettimään sitä, että miten panostaa aineeseen”

The background consists of a solid blue field with large, organic, wavy shapes in a vibrant red color. These shapes are layered, creating a sense of depth and movement. The text is centered in the upper half of the image.

Kokeilujen kuvaus: Opettajien esittelyt

Miten opettajien esittelyä kokeiltiin?

Opettajan vaikutus opiskelijan oppimiseen on suurin yksittäinen tekijä. Opiskelija voi hyvin vähän vaikuttaa siihen, millainen opettaja hänen kohdalleen osuu ja miten hän opettaa. Opiskelijoille pitäisi kyetä paremmin kommunikoimaan, mitä heiltä edellytetään ja miksi jokainen opettaja opettaa tavallaan.

Koulujen yhtenäinen toimintakulttuuri on sekä opettajien että opiskelijoiden etu. Sen kehittäminen edellyttää jatkuvaa avointa vuorovaikutusta opettajien ja opiskelijoiden välillä.

Opettajien esittelyt-kokeilussa haluttiin testata seuraavia hypoteeseja:

1. Auttaako opettajien opetustyyliin ja arviointikriteerien avaaminen opiskelijoita ymmärtämään omia tarpeitaan paremmin?
2. Auttaako opettajien itse laaditut kuvaukset opiskelijoita paremmin ymmärtämään, miksi opettajien välillä on niin suuria eroja?
3. Auttaako oman opetusfilosofian kiteyttäminen opettajaa selittämään sitä myös paremmin opiskelijoille ja kollegoille?
4. Toimiiko oman esittelyn laatiminen myös keskustelun avaajana työyhteisön yhtenäisen opetus-kulttuurin pohdinnalle?

Miten kokeilu eteni?

Kokeilulukio: Alppilan lukio

Osallistujat: Koko koulun opettajat

1. Vaihe: Pohjustustehtävä

Opettajille lähetettiin ennakkotehtävä. Tehtävän rooli oli orientoida opettajia varsinaisten esittelyjen laatimiseen.

2. Vaihe: Ideointityöpaja

Opettajien kokous, jossa tarkoitus oli suunnitella yhdessä esittelyjen tarkempi sisältö.

3. Vaihe: Kokeilun päätös*

Opettajat eivät suostuneet laatimaan esittelyjä. Kokeilu päättyi opettajien yhtenäiseen idean vastustukseen.

* Opettajat olivat yksimielisiä siitä, että opettajien esittelyyn liittyy liian paljon riskejä sen tuottamaan hyötyyn nähden. Kokeilu koettiin ajanhukkana, jonka yhteyttä OOS-projektin tavoitteisiin ei koettu ymmärrettävinä.

Kokeilun jatkaminen todettiin yhteistuumin mahdottomaksi ja niinpä sen edistäminen keskeytettiin. Rehtori oli päätöksestä yhtä mieltä.

Tulokset ja opit: Toimintalogiikka

Opettajien esittelyjen toteutustapa jäi avoimeksi. Vaihtoehtoja oli useita. Yksinkertaisimmillaan kyse olisi ollut tehtävästä tai harjoituksesta, jossa jokainen opettaja laatii oman esittelynsä, joka käydään läpi rehtorin kanssa kehityskeskustelujen yhteydessä

Rohkein vaihtoehto oli, että esittelyt laadittaisiin internettiin myös vanhempien nähtäviksi. Iso avoin kysymys oli myös opiskelijoiden mahdollisuus antaa opettajille kannustavaa palautetta ja siten vahvistaa opettajien omaa opettajuuden identiteettiä.

Opettajien esittelyjen suunniteltuja sisältöjä:

Nimi ja aine

Kokemus

Oppimiskäsitteiden

- Lyhyt kuvaus omasta opetusfilosofiasta
- Mitä tunteillani tehdään
- Lyhyt kuvaus tyypillisistä tunteista ja millaisia opetusmenetelmiä opettaja suosii.

Arvosanaan vaikuttaa

- Liukusäätimiä, joissa kuvattuna erilaiset arviointimenetelmät.

- Opettaja voi esim prosentteina esitellä, miten hän erilaisia arviointimenetelmiä painottaa.

Suosin tunteillani

- Listaus opetusmenetelmistä
- Opettaja voi liukusäätimin osoittaa, mitä opetusmenetelmiä hän tyypillisesti suosii.

Opiskelijoiden arviot

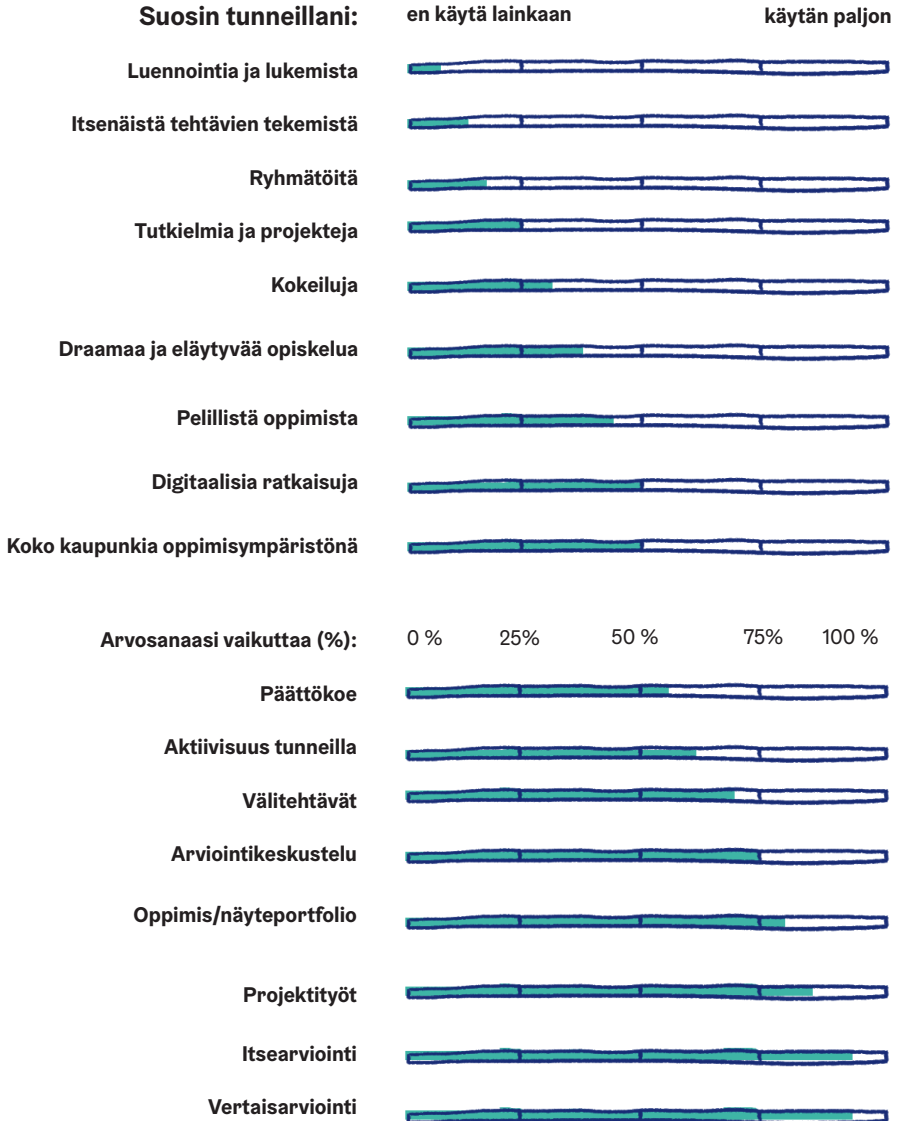
- Opiskelijat antavat arvioita opettajistaan
- Arviot ovat LOPSin arvoihin liittyviä kannustavia palautteita tai kehuja (ns. endorsement)
- Palaute luetaan läpi ennen julkaisua, mutta kommentit julkaistaan alukuperäisessä muodossaan (moderointi)

The image shows a hand-drawn form titled "OONA OPETTAJA" (Teacher Oona). It is divided into several sections:

- AIHE** (Topic) and **KOKEMUS** (Experience): Two horizontal lines for text.
- OPPIMISKÄSITTEINI** (Learning concepts): A horizontal line for text.
- MITÄ TUNTEILLANI TEHDÄÄN** (What I do in my lessons): A horizontal line for text.
- ARVOSANAAN VAIKUTTAA** (What affects the grade): A vertical section with four horizontal lines, each with a slider and a small circle, representing a Likert scale.
- SUOSIN TUNTEILLANI** (What I prefer in my lessons): A vertical section with four horizontal lines, each with a slider and a small circle, representing a Likert scale.
- OPISKELIJOIDEN ARVIOT** (Students' feedback): A section with four rows of stars (representing ratings) and two speech bubble icons for comments.

Miten opettajien esittely oli tarkoitus toteuttaa?

Esimerkki 1 esittelyjen mahdollisista sisällöistä

Esimerkki 2 esittelyjen mahdollisista sisällöistä

Opettajani on...

Vaativa	★ ★ ★ ★ ★
Keskusteleva	★ ★ ★ ★ ★
Kannustava	★ ★ ★ ★ ★
Monipuolinen	★ ★ ★ ★ ★
Antaa palautetta oppimisestani	★ ★ ★ ★ ★
Tasapuolinen	★ ★ ★ ★ ★
Oikeudenmukainen	★ ★ ★ ★ ★
Kriittinen	★ ★ ★ ★ ★
Myötätuntoinen	★ ★ ★ ★ ★

Mitä jos opiskelijat saisivat kannustaa
opettajia myöntämällä tähtiä
heidän opetukseensa liittyen?
Mitä asioita silloin voisi ”vahvistaa”?

Tulokset ja opit: mikä on todellinen ongelma?

Tämä konsepti herätti erittäin paljon keskustelua jo työpajavaiheessa, jolloin myös opiskelijat, opinto-ohjaajat, rehtorit ja opettajat istuivat saman pöydän äärellä. Toiset opettajat pitivät sitä erinomaisena ideana, toiset vastustivat. Opiskelijoiden mielestä ajatus oli erittäin kiinnostava. Usein kaikkein parhaimmat ajatukset jakavat vahvasti mielipiteitä, siksi opettajien esittelyjä päätettiin viedä kokeilun asteelle.

Kun asia alkoi konkretisoitua kokeiluksi, opettajien vastustus kasvoi. Voi vain arvailla miksi?

Mahdollisia syitä vastarintaan

Opettajien autonomia on hyvin laaja ja kokeilu koettiin uhkaavan omaan päätäntävaltaa. Oman opettajuuden

ja ideologian avaaminen toisille opettajille, saattikka opiskelijoille, arveluttaa, etenkin jos sen suhteen kokee epävarmuutta jatkuvassa muutospaineessa. Mitä jos muut pitävät menetelmiäni epäpätevinä?

Vaikka opetus on Suomessa avointa, käytännössä useimmat tunnit vieteään edelleen suljettujen ovien takana. Avoimuus koetaan uhkaavaksi. Oma ammatti-identiteetti alistetaan arvostelulle, mikä on aina kiusallista. Mutta voisiko se olla myös kehittävää?

Opettajien kommentteja

”Pakollinen aine, miksi pitäisi esitellä itseään?”

”En näe arvoa enkä mielekkyyttä tässä, miksi pitäisi arvioida opettajien opetustyyliä?”

”Kuka myy itsensä parhaiten, sen ainetta aletaan opiskella.”

”Millainen ihmiskuva on tämän kokeilun takana?”

”Pedagogisesti on järkevää että opettajat käyvät keskustelua opiskelijoiden kanssa esittelyjen sijaan.”

”Opetusmenetelmät ovat henkilökohtaisia.”

”Ristiriita perusajatuksessa. Opiskelijat oppivat, miten oppivat.”

”Kaikkien opettajien esittely olisivat kuitenkin niin lähellä toisiaan, että siitä ei olisi opettajille mitään hyötyä.”

Tulokset ja opit

Tutkimuksen näkökulma

Tutkijatohtori Najat Quakrim -Soivio on todennut seuraavaa Oppimisen ja arvioinnin haasteista:

Opettajien arviointitaidoista ei ole yhtenäistä kuvaa (Lähde 1.)

Opettajankoulutuslaitokset poikkeavat suuresti toisistaan siinä suhteessa, kuinka paljon ja missä suhteessa arvioinnista opetetaan (Lähteet 2 ja 3).

Kouluissa arviointityötä tekevät opettajat ovat arviointiajattelussaan ja -toiminnassaan erilaisessa ammatillisen kasvun vaiheessa. (Lähde 4.)

Koulujen arviointikulttuuri on hyvin epäyhtenäinen.

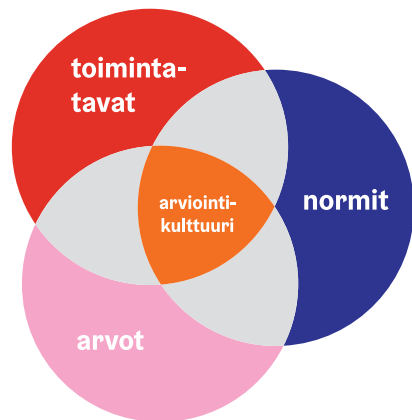
Arviointikulttuuri

Arviointikulttuuri on osa koulun toimintakulttuuria. Arviointikulttuuri syntyy koulun arvoista, normeista ja toimintatavoista yhteisen kielen ja kommunikoinnin avulla.

Koulun tai oppilaitoksen arviointikulttuurin määrittäminen edellyttää,

että opettajat ja rehtorit kykenevät analysoimaan arviointiin liittyviä arvojaan eli arviointiideologiaansa, arviointitoimintaansa ja siihen kytkeytyviä ajattelu- ja toimintamalleja.

Arviointikulttuuri

Arvot + normit + toimintatavat
= arviointikulttuuri, joka on osa toimintakulttuuria. Yhdessä ne muodostavat koko koulun identiteetin, joka erottaa ne muista.

Lähde: Ouakrim-Soivio, Najat 2017. Kuntien Tiera. Esitys: Oppimisen ja osaamisen arvioinnin haasteita.

Suosituksia jatkoksi

Opiskelijan kannalta on tärkeää, että hän ymmärtää oman toimintaympäristönä lainalaisuudet. Miten koulu toimii, miten arvioidaan, mitä arvostetaan ja miksi.

Tästä ymmärryksestä syntyy koulun yhtenäinen ja tasa-arvoinen toimintakulttuuri

Arviointikulttuuri vaikuttaa kuitenkin olevan hyvin hajanainen ja jokainen opettaja toteuttaa omaa ideologiaansa. Opiskelija ei tiedä valintoja tehdessään, millaisen opetusideologian omaavan opettajan hän valitsee. Opettajien esittely on yksi tapa aloittaa koulun sisäinen keskustelu arvoista, normeista, toimintatavoista eli koko toimintakulttuurista.

Yhtenäinen ja ymmärrettävä toimintakulttuuri auttaa kouluja myös luomaan omat identiteettinsä, jotka erottavat ne toisistaan. Vahva identiteetti ja koulun yhtenäinen toimintakulttuuri on myös opiskelijan etu sillä se on osoitus tasalaatuisesta opetuksesta.

”Hyvä opetus osallistaa sekä opettajaa että opiskelijoita ja molemmat oppivat asiantuntijoille taitavaa käyttäytymistä, jolle on tyypillistä merkitysneuvottelut, jaettu asiantuntijuus, työryhmätyökentely, jakaminen, ajattelun joustavuus, avoimuus. Opiskelijälähtöisessä oppimisessa opettajan rooli muuttuu tiedon jakajasta kanssatutkijaksi, mikä vaatii opettelua sekä opettajalta että opiskelijoita.”

(Hakkarainen ym. 2005)

Lähteitä:

Ouakrim-Soivio, Najat 2017. Kuntien Tiera. Esitys: Oppimisen ja osaamisen arvioinnin haasteita.

Jakku-Sihvonen, R. 2001. Arviointitiedon luotettavuuden osoittaminen. Teoksessa Jakku-Sihvonen, R. & Heinonen, S. Johdatus koulutuksen uudistuvaan arviointikulttuuriin. Arviointi 2/2001. Helsinki: Opetushallitus, 111–135.

Jakku-Sihvonen, R. 2013. Oppimistulosten arviointijärjestelmiä ja niiden kehittämishaasteita. Teoksessa Räisänen, A. (toim.). Oppimisen arvioinnin kontekstit ja käytännöt. Raportit ja selvitykset 2013:3. Helsinki: Opetushallitus, 13–36.

Hargreaves, A. 2010, artikkelissa. Four Ages of Professionalism and Professional Learning.

Hakkarainen K, Bollström-Huttunen M, Pyysalo R ja Lonka K 2005. Tutkiva oppiminen käytännössä. Helsinki: WSOY, 300

**Millainen olisi
kokeilujen pohjalta
toimiva OOS
-työkalu?**

Mitä ratkaisun pitäisi tehdä?

Johdannossa esitimme kysymyksen, kuinka opiskelijoiden itsetuntemusta synnytetään? Tämän projektin havaintojen perusteella ihanteellisen ratkaisun pitäisi toteuttaa mahdollisimman monia seuraavista kriteereistä opiskelijoiden, opettajien, rehtorien ja koko toimialan näkökulmasta. Mitä useampi alla mainituista kriteereistä toteutuu, sitä paremmat edellytykset sillä on tuottaa arvoa keskeisille sidosryhmille.

Opiskelijan näkökulmasta

Tavoitteena oman työn
vaikuttavuuden seuranta

- Käyttö on vapaaehtoista
- Lyhyt mutta pitkäkestoinen eli käytön pitäisi muodostua lyhyistä tuokioista pitkällä ajanjaksolla.
- Aluksi intensiivisempi totutteluvaihe, tavoitteena tavanmuodostus toistojen kautta
- Pysäyttää ajoittain miettimään omaa toimintaa (esim. muistutus tai push-viesti)
- Kohdistaa ajattelua kysymällä omaan oppimiseen liittyviä asioita
- Auttaa tunnistamaan erilaisia opiskelu- ja opetusmenetelmiä
- Auttaa priorisoimaan opiskelua
- Ohjaa konkreettisten ja sopivan kokoisten tavoitteiden asettamiseen esim. ”luen 10 min enemmän päivittäin kuin aikaisemmin”
- Auttaa seuraamaan tavoitteiden toteutumista
- Tarjoaa mahdollisuuden yhteisöllisyyteen ja tietojen jakamiseen, opintopiirit
- Osoittaa edistymisen visuaalisesti
- Mahdollistaa positiivisen palautteen antamisen opettajalle
- Kyselee koulussa viihtymistä säännöllisesti.
- Tunnistaa kriittiset putoamisen kohdat: kysyy tilannetta ja kannustaa eteenpäin.

Opettajan tai rehtorin näkökulmasta

Tavoitteena oman työn
vaikuttavuuden seuranta

- Käyttö on vapaaehtoista
- Mahdollistaa opiskelijoiden valintojen näkemisen esim. oman aineen suosion (jos opiskelija antaa siihen luvan)
- Antaa positiivista palautetta opiskelijoilta
- Mahdollistaa opintopiirien perustamisen

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan näkökulmasta

Tavoite: opiskelijoiden
kehityksen seuranta

- Työkalun käyttöasteet
- Suositut aineet ja suosion taustalla vaikuttavat tekijät
- Koko populaation kehityksen seuranta esim. koulu-viihtyvyys.

Miten ratkaisu voisi toimia?

Tämän projektin perusteella oman oppimisen suunnittelun työkalu voisi toteutua esimerkiksi jompana kumpana seuraavista tavoista:

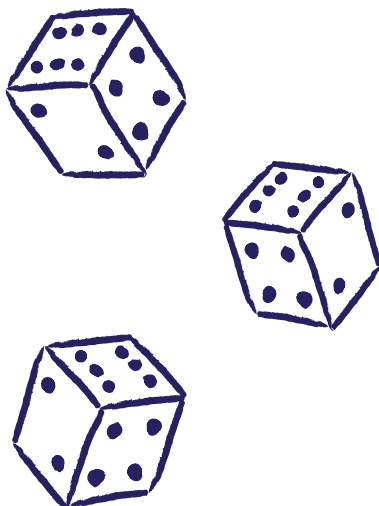
OOS-sovellus, jossa yhdistyvät keskeiset konseptit ja kokeiluista saadut suositukset niin aineiden painotuksen, omien oppimistapojen ymmärryksen kuin oljenkorsien käyttämisen osalta.

OOS-peli, johon kuuluu paperinen noppapeli, opiskelijan oma OOS-vihko sekä optiona applikaatio, joka

tukee pelaamista ja omaa oppimista koskevien vastausten kerryttämistä.

Lopullisen tavan valinta sekä käytännön suunnittelu ja toteutus olisivat luonteva seuraava askel hankkeelle. Tässä suunnitteluoppaassa esitellään niistä alustavat luonnokset.

Koulun tai oppilaitoksen arviointikulttuurin määrittelemine edellyttää, että opettajat ja rehtorit kykenevät analysoimaan arviointiin liittyviä arvojaan eli arviointiideologiaansa, arviointitoimintaansa ja siihen kytkeytyviä ajattelu- ja toimintamalleja.

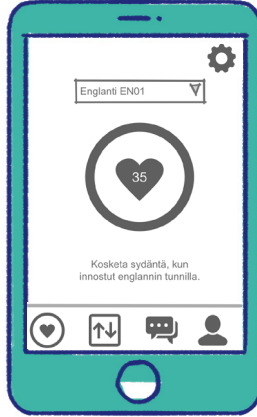

Luonnos 1: OOS-sovellus

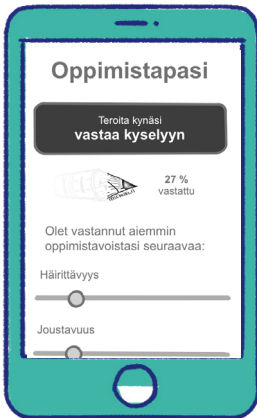
Älykkäät push-viestit muistuttavat pohtimaan omaa oppimista esim. jaksoiden alussa, koeviikon lopussa jne.

Opiskelija voi yhdellä napautuksella merkitä omat innostumisen hetket ja pohdita sen jälkeen innostukseen vaikuttaneita tekijöitä parin vaihtuvan lisäkysymyksen kautta.

Osio, jossa voi kysyä kursikohtaisesti kysymyksiä ja saada vastauksia kurssissa samaan aikaan käyville/sen jo käyneille/tuutoreille.

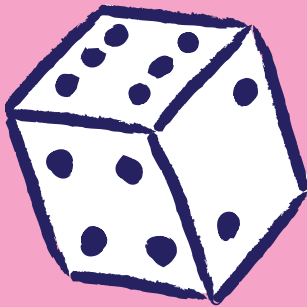
Vaihtuvat kyselyt omien oppimistapojen tunnistamiseen (vrt. DOTS-R-kysely). Tavoitteena saada 100 % itsetuntemusta kasvattavista vastauksista täyteen.

Mahdollisuus valita jaksossa painotettavat aineet raahaamalla ne sopivaan järjestykseen ja perustella valinnat sen jälkeen vastaamalla pariin vaihtuvaan lisäkysymykseen.

Opiskelijälähtöisesti ladattava sovellus, joka toimii opiskelijan tunnuksilla ja jonka dataa voi jakaa myös esim. ryhmänohjaajalle. Lukion tietojen ja lukujärjestyksen tuominen sovellukseen helpottaisi mm. innostumisen hetkien merkitsemistä ja muistutusten ajastamista innostumisen hetkien merkitsemistä ja muistutusten ajastamista.

Luonnos 2: Noppapeli

1 - Itsetuntemus

2 - Tavoitteet ja kiinnostuksen kohteet

3 - Oppimismenetelmät

4 - Onnistumisen arviointi

5 - Opettajat ja opiskelukaverit

6 - Bonus

Helposti tulostettava korttipeli pelattavaksi esim. ryhmänohjaajan tai opon tunneilla tai tuutoriryhmissä muutaman kerran vuodessa. Tulosten lisäksi tarvitaan vain noppa. Pelissä on oman oppimisen eri osa-alueita varten omat kysymyskorttipinot, joissa jokaisessa on 10-20 kysymystä.

Peliä pelataan 2-6 hengen ryhmissä. Jokainen heittää noppaa vuorollaan, avaa nopan silmäluvun osoittaman seuraavan kortin ja vastaa kysymykseen.

Kysymyksistä voidaan tulostaa myös OOS-vihko, johon vastaukset kirjataan ja johon kertyy historia oman oppimisen ymmärryksestä opiskelijalle itselleen. Vihkoa voi käyttää myös erillään pelistä, opiskelijan omana työkaluna.

Kysymyskorttipinojen aiheet

1. Itsetuntemus: Millainen oppija olen? Esim. DOTS-R-kyselyn kysymyksiä.

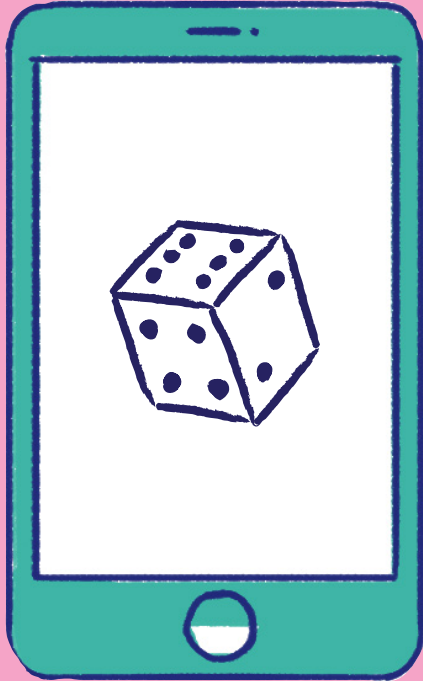
2. Tavoitteet ja kiinnostuksen kohteet: Mistä innostun ja mikä on minulle tärkeää? Aineiden painotuksessa kysytyjä kysymyksiä.

3. Oppimismenetelmät: Millä keinoilla opin? Miten tunnistan minulle sopivimmat menetelmät?

4. Onnistumisen arviointi: Miten arvioin, olenko onnistunut? Miten otan toisilta palautetta vastaan onnistumistani?

5. Opettajat & opiskelukaverit: Millainen opetus auttaa minua oppimaan? Miten opin parhaiten yhdessä toisten kanssa?

6. Bonus: Bonuskysymyksissä pelaajat saavat palautetta kanssapelaajiltaan ja pääsevät antamaan palautetta itse.

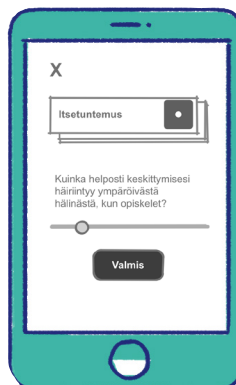
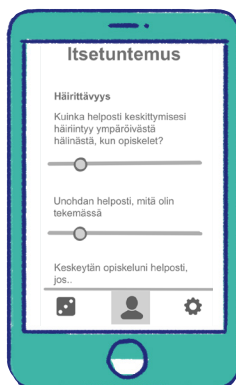
Luonnos 3: Noppapeli -sovellus

OOS-noppapelin sovelluksessa on puettu mobiilisovelluksen muotoon samat kysymyskorttipinot, joita kysytään paperisessa noppapelissä/ OOS-vihossa.

Kun noppaa koskettaa, se arpoo silmäluvun ja avaa silmäluvun mukaisesta aiheesta seuraavan kysymyksen, johon opiskelija ei vielä ole vastannut.

Opiskelijan omat vastaukset kaikkiin kysymyskortteihin tallentuvat sovellukseen ja hän voi tarkastella niitä jälkikäteen. Hän pystyy seuraamaan edistymistään siinä kuinka paljon eri aihepiirien kysymyksiin on vastattu ja kuinka monipuolisesti hän on pohtinut omaa oppimistaan.

The background is split into two colors: a light pink upper section and a dark blue lower section. A wavy, scalloped border separates the two colors, starting from the bottom left and moving towards the top right. The text is centered in the pink area.

Kiitokset osallistujille

Kiitos

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Helsingin lukiolaiset

Helsingin kaupungin lukioiden asiantuntijaopettajat

Helsingin kaupungin lukioiden rehtorit

Alppilan lukion opiskelijat ja opetushenkilökunta

Medialukion opiskelijat ja opetushenkilökunta

Vuosaaren lukion opiskelijat ja opetushenkilökunta

Tuomas Hakkarainen

Roope Karhunen

Kusti Kaukoniemi

Eemeli Paukkonen

Palmun suunnittelutiimi

Liisa Kontio, palvelumuotoilija

Paula Karlsson, palvelumuotoilija

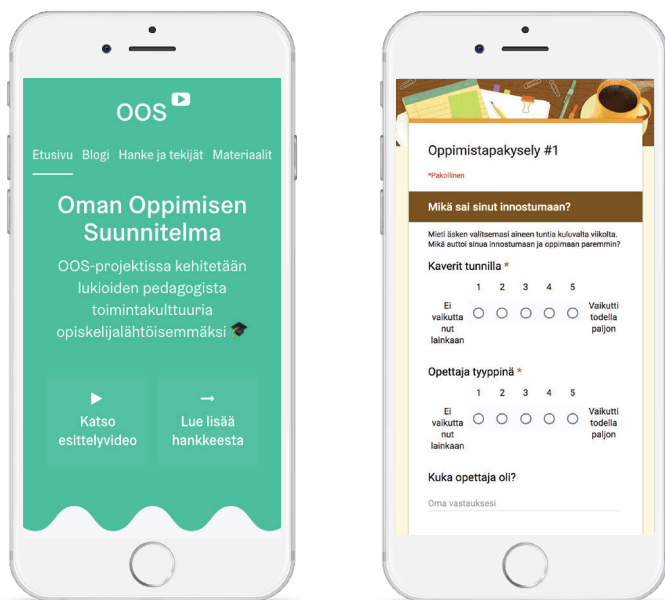
Heikki Savonen, palvelumuotoilija

Timo Leppänen, kuvitus

Marianne Viikeri, taitto

Jaettavat materiaalit

oos.edu.hel.fi

Projektin oheismateriaalit löytyvät “Materiaalit” -osiosta osoitteesta oos.edu.hel.fi. Voit vapaasti ladata ja kopioida ne, jos haluat kokeilla niiden toimivuutta omassa opetusryhmässäsi tai koulussasi. Sivuilta löytyy myös projektin päiväkirja, tiedotusvideoita, webinaareja sekä tämä opas sähköisessä muodossa.

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.

PEL PROJEKTET

Utveckling av studerande-
orienterad bedömning
genom servicedesign

Helsinki
Helsingfors

PEL-Projektet
Författare Karri Mehtälä (red.)
Övers. Grano Oy/Multidoc
Tryckort Grano Vantaa
Utgivningsår 2018

ISBN 978-952-331-466-5

PEL-PROJEKTET

Utveckling av studerandeorienterad
bedömning genom servicedesign

Förord

Att undersöka gymnasierna i Helsingfors är en trevlig uppgift för en projektchef. Att följa med begåvade studerande och kompetenta lärare är inspirerande och utvecklar det egna tänkandet. Helsingfors stad har 15 gymnasier, ett vuxengymnasium och tre svenskspråkiga gymnasier. Inom projektet har vi intervjuat gymnastiser och letat fram verksamhetsmodeller som kan hjälpa den studerande att hitta och fundera på sitt eget sätt att lära sig. De produkter som utvecklats närmar sig frågan ”hur lär jag mig?” fyra olika perspektiv och bygger på observationer som gjorts i intervjuer. I denna guide presenteras observationer, koncept, försök, produkter och rekommendationer från utrednings- och utvecklingsarbetet läsåret 2017–2018. Resultaten kan tillämpas på stora och små gymnasier såväl i Helsingfors som på annat håll i Finland. Jag uppmuntrar alla läsare att fundera på hur produkterna lämpar sig för utveckling av det egna gymnasiets pedagogiska verksamhetskultur och att delta i den fortsatta diskussionen på adressen oos.edu.hel.fi.

30 april 2018 i Helsingfors med
studentmössan på huvudet,

Karri Mehtälä
Projektchef
Helsingfors stad, Fostran och utbildning

Några ord om tjänstedesign som verktyg för utveckling av undervisningen

Lärande och skolmiljön är mycket komplexa system. De studerande, lärarna, rektorn och skolan med sina stödtjänster utgör en unik organisation där varje part har sin egen kultur. Att förstå logiken bakom dessa parters agerande kan vara mycket svårt för en utomstående. I denna typ av verksamhetsmiljöer lyckas planeringsarbetet bäst genom små försök, genom vilka man lär sig förstå lagbundenheter och orsak-verkan-förhållanden.

Det är mycket svårt att utveckla lösningar som kan tillämpas i alla olika skolors vardag som sådana. Lära-
nas frihet att undervisa på sitt sätt och de studerande med sina individuella färdigheter och beredskaper

är i sig faktorer som gör det nästan omöjligt att utforma en lösning som passar alla – oavsett hur enkelt problemet som ska lösas är.

Servicedesignens deltagande och interaktiva modell för utveckling är ett sätt att närma sig denna typ av komplexa verksamhetsmiljöer. Genom servicedesignen får lärarna och de studerande möjlighet att delta i utvecklingsarbetet, varvid de lösningar som utvecklas växer fram inom skolorna och bättre kopplas ihop med den existerande verksamhetskulturen.

Heikki Savonen
Servicedesigner
Palmu

Innehåll

Inledning	8
PEL-projektet i korthet	10
Beskrivning av projektet	12
Projektets framskridande	13
Centrala observationer från intervjuerna med de studerande	14
En större förståelse för betydelsen av att planera det egna lärandet under gymnasietiden	16
Centrala observationer från intervjuerna	17
Begränsning av planeringsarbetet	18
Ramar för planeringen	19
Presentation av de preliminära koncepten	20
Hur valdes försöket	24
Beskrivning av försöket: Enkät om inlärningsstilar.....	26
Resultat och lärdomar: enkätens innehåll	30
Resultaten och lärdomarna gällande enkätens innehåll fortsätter	32
Resultat och lärdomar: Egna sätt att lära sig	34
Resultat och lärdomar: Verksamhetslogik	36
Beskrivning av försöket: Prioritering av ämnen	40
Resultat och lärdomar: val av ämnen	46
Resultat och lärdomar: uppföljning av de valda ämnena	48
Resultat och lärdomar: prioritering	50
Resultat och lärdomar: verksamhetslogik	52
Beskrivning av försöket: Presentationer av lärarna	56
Resultat och lärdomar: Verksamhetslogik	57
Resultat och lärdomar: vad är det verkliga problemet?	62
Resultat och lärdomar	64
Rekommendationer för framtiden	65
Hur kunde ett fungerande PEL-verktyg se ut utgående från försöket?	66
Hur kunde lösningen fungera?.....	69
Utkast 1: PEL-applikation	70
Utkast 2: Tärrningsspel	72
Utkast 3: Tärrningsspelsapplikation	74
Tack till deltagarna	75
Material att dela ut	78

Inledning

PEL – Plan för det egna lärandet

”I Helsingfors gymnasier handleds de studerande att bli medvetna om sina individuella talanger och inlärningssätt. Tack vare en djupare självkänedom kan de studerande bedöma och utveckla sina inlärnings- och tankefärdigheter mot ett livslångt lärande.”

Helsingfors stads läroplan för gymnasierna 2017

Hur skapas självkänedom hos de studerande?

PLANERING

METOD

UTVÄRDERING

MÅL

Vad innebär planering av det egna lärandet?

Om du får i uppgift att ta dig till en viss plats börjar du troligen med att söka upp den på en karta. Platsen är ditt mål.

När du känner till vägen väljer du det bästa sättet att ta dig dit. Ibland kanske du väljer en väg med trevlig utsikt och studerar omgivningen i lugn och ro. En annan gång kanske du har bråttom och väljer den snabbaste och enklaste vägen. För att komma fram måste du kontinuerligt bedöma om du är på rätt väg. När du har nått ditt mål är det ganska onödigt att ännu bedöma om du har lyckats eller inte.

Så här borde bedömningen fungera även i skolan. Som en kompass som kontinuerligt leder de studerande mot de mål som de ställt upp.

Planeringen av det egna lärandet kulminerar i en övning i konsten att utvärdera

Planering av det egna lärandet står nära begreppet livslångt lärande, det vill säga förmågan att förstå hur man själv lär sig nya saker. Denna förmåga utvecklas ständigt, men för att kunna förstå hur vi lär oss, när vi lär oss eller med vem vi lär oss måste vi också kunna bedöma vår egen utveckling. Att bedöma sin egen aktivitet och sitt eget lärande är därför kanske det viktigaste som man kan lära sig i skolan.

Därför har även detta projekt kulminerat i en utveckling av de studerandes bedömningsfärdigheter: för att besvara frågan om hur de studerande kunde lära sig att bättre förstå sitt eget lärande.

PEL-projektet i korthet

Målet för projektet Plan för det egna lärandet (PEL) är att utveckla gymnasiernas pedagogiska verksamhetskultur så att de blir mer studerandeorienterade.

Utvecklingsarbetet ägde rum läsåret 2017–2018 i nära samarbete med Helsingfors stads gymnasier.

Rektorer, studiehandledare, lärare och studerande har deltagit i samarbetet.

God praxis för individualisering av undervisningar har samlats in, utformats och testats i gymnasier i Helsingfors med hjälp av metoder inom servicedesign. Erfarenheterna har samlats i denna planeringsguide.

Dessutom ordnades djupintervjuer gällande bedömningspraxis med 3 lärare, 12 studerande och flera forskare från Helsingfors universitet.

I arbetet har man dragit nytta av kunskap som servicedesignföreta-

get Palmu har samlat på sig genom tidigare projekt där man bland annat har kartlagt lärarnas inställning till digitalisering och den nya läroplanen. Palmu har genom dessa projekt även fått en djupare förståelse för skolornas verksamhetskultur samt fostrans- och utbildningssektorn.

Syftet med guiden är att hjälpa gymnasierna att utveckla en studerandeorienterad bedömningskultur genom att sprida information om projektets centrala lärdomar och verktyg.

Alla material som tagits fram inom projektet får fritt användas och anpassas av gymnasierna.

PEL är en del av projektet POPS (Personoitu Oppimisprosessisuunnitelma, på svenska personlig inlärningsprocessplan) som finansieras av Utbildningsstyrelsen och vars syfte är att främja användningen av innovativa inlärningsmiljöer i allmänbildande utbildning.

Beskrivning av projektet

Projektets framskridande

1. Augusti 2017:

- Inledning av projektet och genomgång av bakgrunden.

2. September–oktober 2017

- Precisering av planeringsutmaningen.
- Djupintervjuer av lärare och studerande i tre gymnasier.

3. Oktober–november 2017

- Utveckling av preliminära lösningsidéer, det vill säga hypoteser.
- Tanken med skedet är att öka förståelsen för användarnas behov genom att föreslå även provocativa idéer om olika lösningar på identifierade problem. De hypoteser som väcker diskussion och delar åsikterna är ofta de intressantaste.
- Tre lösningsverkstäder på tre olika campus för tester av de preliminära hypoteserna.
- I varje verkstad deltog lärare och studerande, 6–8 av vardera.

4. November–december 2017

- Val och precisering av hypoteser för försöken.
- Under detta skede valde man de intressantaste hypoteserna och planerade hur de kunde testas i praktiken.
- Förberedelser inför försöken tillsammans med studerande, lärare och rektorer i tre gymnasier.

5. December 2017–april 2018

- Genomförande av försöken.
- Under försöken testas nya idéer i praktiken i en så lätt form som möjligt för att utreda om lösningarna är genomförbara.
- Försöken ger också mycket ny förståelse för planeringsutmaningen.

6. Maj 2018

- Projektet avslutas.
- Sammanställning av resultaten med hjälp av intervjuer och insamlad data samt dokumentation.

Centrala observationer från intervjuerna med de studerande

- 1** Under det första året i gymnasiet upptäcker man att den inlärningsstil man lärt sig i högstadiet inte fungerar.
- 2** De flesta av abiturienterna känner väl till sin egen inlärningsstil, eftersom de kommande skrivningarna har "tvingat" dem till det.
- 3** Med undantag av de studerande i specialgymnasierna vet de flesta av ettorna i gymnasierna inte vart de vill fortsätta efter gymnasiet.
- 4** Siffror motiverade i hög grad till planering av det egna lärandet.
- 5** De studerande anser i huvudsak att bedömningen är rättvis.
- 6** De studerande optimerar valen av kurser och lärare utgående från sina mål, ämnets meningsfullhet och mängden arbete.

Kommentarer från studerande

”Jag skulle vilja ha mera sådant där man lär sig olika färdigheter. Först andra året kom jag igång med skolgången ordentligt när jag fick öva in studietekniken”

”Alla borde behandlas som individer. Alla är inte lika bra på allt och vissa behöver arbeta mer eller mindre för att nå samma vitsord.

”Jag ställer upp mål för vitsorden i studentexamen. Om de inte har betydelse för mina fortsatta studier satsar jag inte på dem.”

”Jag känner väl till med vilka lärare man får ett bra vitsord. Läraren påverkar framgången väldigt mycket. Jag och mina kompisar talar en del om lärarna och deras stilar.”

”Jag gör kontinuerligt prioriteringar, exempelvis enligt vad som leder mig till studier i medicin. I ämnen som jag vill satsa på väljer jag mer krävande lärare. Man måste också prioritera arbetsmängden om man har många kurser under en period.”

”Både kunskap och färdigheter är viktiga. Färdigheter behöver man alltid, och kunskap har vi kommit hit för att få. Med bara kunskap gör man ingenting.”

En större förståelse för betydelsen av att planera det egna lärandet

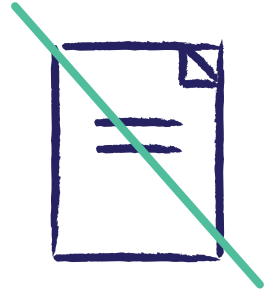
I intervjuerna framgick att de studerande inre motivation i många fall väcks först när den måste, när gymnasiets slut och skrivningarna närmar sig.

Centrala frågor som styrde planeringen tog form:

**Kan man på ett aktivare sätt väcka den studerandes motivation för planering av sitt eget lärande redan i ett tidigare skede?
Vilka metoder för detta skulle fungera?**

Centrala observationer i intervjuerna med lärarna

- Undervisningsstilarna och bedömningen varierar stort beroende på person, ämnet som lärs ut och skolans kultur.
- Bedömningen koncentreras till slutet av kursen, men beroende på läraren kan man också göra mellanbedömningar.
- Det beror på läraren hur många olika bedömnings- och studiemetoder som är tillgängliga och kan väljas av de studerande.
- Lärarna har mycket begränsat med tid för att sätta sig in i och ta i bruk nya verktyg.
- Man har lärt dig att använda det kursspecifika planeringsformuläret, men användningen är ofta ytlig och mekanisk.
- Färdigheter bedöms mindre än kunskaper.
- Ämneslärarna vet oftast inte vad de studerande har gått igenom tillsammans med studiehandledaren.

Det kursspecifika planeringsformuläret betraktades som ett alltför mekaniskt och svårbegripligt verktyg för de studerande planering av sitt eget lärande. De intervjuade personerna ansåg också att det skulle kännas frustrerande att upprepat fylla i samma formulär i början av varje kurs.

Kursspecifika planer har varit en viktig del av arbetet med att utveckla bedömningskulturen, men skulle de kunna genomföras elektroniskt och med fokus på de studerande?

HUR FÅR MAN RESPONS OM SINA STUDIER.

Begränsning av planeringsarbetet

Målen i läroplanen för gymnasierna gäller både kunskaper och färdigheter. Färdigheterna är verktyg för lärande, genom vilka de studerande tar till sig ämnesspecifika kunskaper.

Bedömning av de mål som gäller ämnesoberoende färdigheter hör dock inte till någon enskild ämneslärares ansvar och får därför ofta för lite uppmärksamhet i gymnasiet vardag. En bedömning som bygger på siffror lever fortfarande starkt kvar som en faktor som styr gymnasiernas bedömningskultur och en mätare för uppnåendet av mål.

Att ge individuell muntlig respons relaterad till färdigheter är arbetsamt i en stor grupp av studerande. Att få respons på sina färdigheter är dock

inte viktig del av utvecklingen av förmågan till självutvärdering.

Utgående från de första intervjuerna såg vi att självutvärderingen är den faktor som är mest meningsfull att försöka påverka inom ramarna för detta projekt.

Följande frågor antogs också som PEL-projektets planeringsmål:

Hur kunde man påverka förmågan till självutvärdering inom PEL-projektet? Hurdant stöd kan hjälpa den studerande att lära sig självutvärderingens konst?

Ramar för planeringen

Med ramar avses sådant som upprepade gånger lyfts fram i intervjuerna, skolornas oskrivna lagbundenheter, som styr planeringen av de preliminära koncepten. Eventuella lösningar bör spegla dessa ramar. Ju bättre den slutgiltiga lösningen motsvarar ramarna, desto bättre förutsättningar har den att sprida sig bland lärarna på ett bredare plan.

1. Betygen styr inläringen

De studerandes uppfattning om sina kunskaper bygger i hög grad på siffror och förståelse för innehåll. Siffrorna betraktades som rättvisa och begripliga mål.

2. Lösningen måste underlätta lärarens arbete

Förändringar i lärarnas vardag tar tid från undervisningsarbetet. Lösningen bör frigöra mer tid för undervisningsarbetet.

3. Användningen av lösningen bör byggas

på de studerandes aktivitet

Lösningen bör vara studerandeorienterad på så sätt att ibruktagandet och spridningen av den kräver så liten insats som möjligt från läraren.

4. Övning av de egna inlärningsfärdigheterna bör inledas under gymnasietts första år

Ju tidigare den studerandes uppfattning om sitt eget lärande stärks, desto lättare blir det för honom eller henne att ta till sig innehåll.

5. Oberoende av ämnet

Lösningens centrala mål är att stödja inläringen av färdigheter och ge ett svar på frågan "hur lär jag mig?"

6. Lärarnas autonomi och heterogenitet är en rikedom

De studerandes möjlighet att möta väldigt olika lärare och undervisningsstilar ger dem också möjlighet att bedöma i hurdana kontexter de lär sig bäst.

7. För att upptäcka sin inlärningsstil krävs långvarig uppföljning

Man kan förmodligen inte upptäcka sin egen inlärningsstil på något annat sätt än genom långvarig uppföljning samt upprepade utvärderingar och tester.

8. Utan motivation sker ingen verklig (djup) inläring

Framgångar motiverar mest. För att man ska få en känsla av att ha lyckats krävs mån och utvärdering, det vill säga en förmåga att analysera sitt eget lärande.

9. Inläring kräver arbete

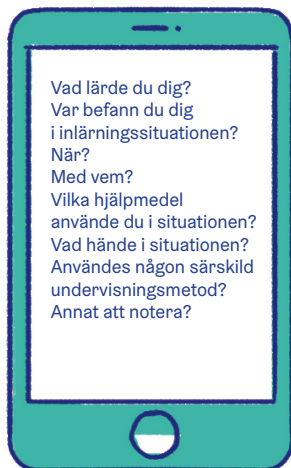
Man lär sig mest när man löser krävande uppgifter. De studerande måste kombinera sina kunskaper och färdigheter på nya sätt, vilket kräver arbete. Att besvara mekaniskt enkla uppgifter kräver inte motsvarande ansträngning.

10. Verkyget kommer inte som sådant att betjäna alla

De studerandes mögnad att utvärdera sin egen inläring varierar mycket. Vissa vet mycket väl hur de lär sig. För andra klarnar det först i ett senare skede av studierna.

Presentation av de preliminära koncepten

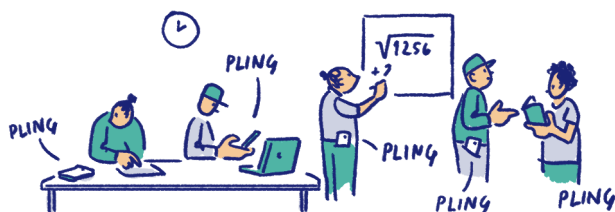

Preliminärt koncept 1: Enkät om inlärningsstilar

De studerande får i uppgift att göra tester gällande sina metoder för inläring med jämna mellanrum, exempelvis fyra gånger per år. Testet ger rekommendationer för inlärningsmetoder som verkar passa den studerande. Testet visar också hela skolans profil, vilket gör det möjligt att söka upp andra som föredrar samma stilar att studera tillsammans med. Denna information kan även hjälpa lärarna att planera lektionerna och dela in grupperna.

Preliminärt koncept 2: Heureka

De studerande får i uppgift att en gång i veckan tänka tillbaka på en situation där de upplevt sig ha lärt sig någonting. Detta görs vid samma tid varje vecka eller vid lämpligt tillfälle, beroende på ämnet. Tanken är alltså att den studerande så småningom ska lära sig känna igen kontexten för lärandet. När man tänker tillbaka fyller man alltid i samma frågor, så att man med tiden får en klar bild av hur och i vilka kontexter den studerande oftast upplever att han eller hon lär sig.

Preliminärt koncept 3: Prioritering ämnen

I början av varje period prioriterar de studerande de ämnen som de är intresserade av och satsar extra mycket på. De flesta studerande på gymnasiet gör detta automatiskt, men att "synliggöra" saken kan underlätta hanteringen av arbetsmängden och även hjälpa läraren att bättre förstå de studerandes agerande.

Preliminärt koncept 4: Presentationer av lärarna

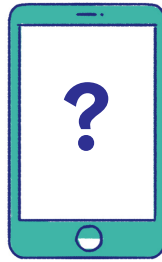
Bland de studerande cirkulerar mycket muntlig information om lärarna och deras sätt att undervisa, exempelvis vem som lätt ger ett bra vitsord och vem som kräver mer arbete. Tanken med konceptet är att berätta vilka värderingar de olika lärarna har, hurdan uppfattning om lärande som styr deras arbete, vad man gör på deras lektioner och hur inläringen utvärderas. På så sätt för man på ett tydligare sätt fram olika inlärningsstilar och sätt att utvärdera inläring för de studerande. Tänk om de studerande i framtiden skulle ha möjlighet att välja en lärare som passar deras inlärningsstil?

Preliminärt koncept 5: Halmstrå

Inlärning sker i situationer där man befinner sig i en återvändsgränd. I fall av problem kan de studerande be om hjälp av vem som helst: lärare, studiekamrater, äldre studerande eller experter utanför skolan. En WhatsApp- eller Microsoft Teams-grupp eller motsvarande studiecirkel grundas för de studerande. Efter att de studerande fått hjälp får de en fråga om hur situationen löstes. På så sätt lärde sig de studerande att känna igen situationer som kräver studier, det vill säga arbete, och att identifiera metoder för hur de kan lösa en problemsituation.

Hur valdes försöken?

1. Enkät om inlärningsstilar & Heureka kombinerade

Konceptet delade åsikterna i lösningsverkstäderna. Riskerna med personlighetstester noterades, men individuella råd som kunde öppna upp för en analys av den egna inlärningsstilen sågs som en möjlighet.

Genomförande

Att utforma fungerande frågor och sammandrag kräver tid och expertis, men grundtanken och praxisen kan testas.

Vi kombinerar detta innehåll med genomförandesättet för Heureka och bedömer om försöket är värt fortsatta investeringar.

Heureka-frågorna upplevdes som svåra: "Kan jag i efterhand identifiera det ögonblick när jag lärde mig... Jag kanske inte kan definiera den exakta orsaken till inläringen". Insamling av data under en längre tid och datainsamling per sms sågs dock som nya möjligheter.

Genomförande

Datainsamling är ett aktuellt tema och värt att testa.

Vi kombinerar genomförandet med innehåll i enkäten om inlärningsstilar och testar!

2. Prioritering av ämnen

Konceptet väckte mest intresse bland lärarna och de studerande i lösningsverkstäderna. Något motsvarande hade inte tidigare gjorts i gymnasiet.

Genomförande

Försöket är tekniskt svårt att genomföra, men tanken är värd att testa. Efter försöket kan man bedöma om det lönar sig att investera i ett tekniskt genomförande. Man beslöt att testa konceptet i en så lätt form som möjligt.

3. Presentationer av lärarna

Konceptet fick ett positivt och nyfiskt mottagande i lösningsverkstäderna. Särskilt de studerande som inte hade bekanta bland de äldre studerande i skolan skulle ha upplevt presentationerna som ett användbart alternativ till djungeltelegrafan under det första året.

Genomförande

I praktiken var försöket enkelt att genomföra. Detta är det radikalaste av koncepten, eftersom något liknande inte har gjorts i skolorna, vilket väckte diskussion om riskerna. Vi provar och ser vad vi kan lära oss.

Konceptet testades inte, men kom till nytta på andra sätt.

Halmstrå

I en av lösningsverkstäderna blev man särskilt intresserad av detta koncept och planerade till och med en lösning på följande nivå för hela landet. När vi fortsatte bakgrundsutredningarna upptäckte vi att denna tanke redan förverkligas på ett organiskt sätt i många skolor.

Med tanke på försöket ger den inga märkbara mängder ny information i jämförelse med de övriga.

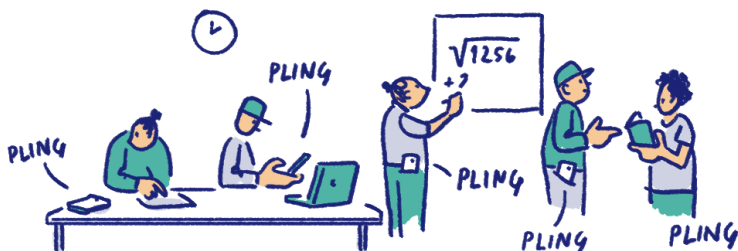
Konceptet testas inte, men befintlig information och praxis används vid skapandet av utkast för hur PEL-applikationen kan se ut.

I många skolor används redan olika inlärningsgemenskaper. Det skulle vara intressant att utvidga dessa så att de omfattar flera skolor och ta med äldre studerande eller till och med experter utanför skolan, högskolestuderande eller till och med forskare.

**Beskrivning
av försöken:
Enkät om
inlärningsstilar**

Varför testades en enkät om inlärningsstilar?

Den traditionella klassificeringen av inlärningsstilar, såsom visuell och auditiv inlärningsstil, har levt ut sin tid – en studerande kan lära sig på vilket sätt som helst så länge hen är intresserad och motiverad.

Att förstå sina egna intressen kan hjälpa den studerande att förstå sina egna sätt att lära sig, sina styrkor eller sina yrkesmässiga intressen med tanke på framtiden.

En traditionell utvärderingsblankett på papper uppfattades som ett onödigt måste, som inte ger den studerande själv någon information om sin egen inlärningsstil och utveckling.

Genom enkäten om inlärningsstilar ville man testa följande hypoteser:

Uppgifter som samlas in elektroniskt och möjligheten att se sina egna svar och sin egen utveckling kan hjälpa den studerande att förstå sin egen inlärningsstil bättre än separata pappersenkäter.

En ökning av kunskapen under kursen direkt efter inlärningsupplevelsen eller lektionen kan ge fler insikter om den egna inlärningsstilen än bara utvärdering i efterhand.

Att fundera på vad som intresserar den studerande, varför och vilka praktiska faktorer som påverkar intresset kan hjälpa den studerande att tillämpa samma metoder även på annat som han eller hon behöver lära sig.

Hur framskred försöket?

Försöksgymnasium: Helsingin medialukio

Deltagare: Första årets studerande,
kursgrupp på 25 personer

Skeden i försöket

1. Inledning i december 2017

- Inledning i början av tredje perioden, 8.12.2017
- Orientering för gymnasiets rektor och deltagande lärare
- Gemensam inledning för gruppen av studerande

2. Veckovisa enkäter under december–februari (tot. 7 st.)

- De studerande fick en länk till en Google-enkät genom ett tidsinställt sms
- Första enkäten 8.12.2017
- Paus under jullovet
- Sista enkäten och responsenkät 1.2.2018

3. Sammanställning av resultaten

- Studerandespecifika svar
- Resumé av gruppens svar
- Respons på försöket

4. Avslutning av försöket

- Gemensam avslutningsträff och insamling av respons 14.2.
- Slutintervjuer med studerande (3 st.)

Hur genomfördes enkäten om inlärningsstilar?

Enkäten som användes i försöket gjordes via Google Forms. Ett villkor för genomförandet var att man kunde använda teknik som redan används i skolorna.

En länk till enkäten skickades genom ett tidsinställt sms till telefonnummer som samlats in med de studerandes och deras vårdnadshavares tillstånd.

Enkäterna skickades ut vid varierande tidpunkter under skoldagen. Enkäterna skickades ut i början av gymnasiets raster.

De studerande besvarade enkäterna med sina egna telefoner via Google-koder inom ett dygn efter att länken hade skickats.

Enkäterna bestod av 3 delar

Bakgrundsuppgifter

- Telefonnummer
- Till vilket ämne hörde den lektion som du tyckte var mest intressant den här veckan?
- Tidpunkt för lektionen

Flervalsfrågor: vad var det som gjorde lektionen intressant?

- Kompisarna
- Läraren
- Grad av utmaning i det som lärs ut
- Undervisningsmetod som användes på lektionen

Flervalsfrågor: egna sätt att lära sig

- Påståendena byts ut varje vecka
- Påståendena bygger på Liisa Keltikangas-Järvinens klassificering av personlighetsdrag, som enligt undersökningar påverkar skolvitsorden.
- Utgående från sina svar på påståendena fick de studerande korta tips för studierna.

Resultat och lärdomar: enkätens innehåll

Enligt enkäten om inlärningsstilar har kamraterna och lärarna en tydligt inspirerande effekt, till skillnad från graden av utmaning i det tema som studeras. Även vissa – förvånansvärt traditionella – undervisningsmetoder, såsom självständigt arbete och lärarens undervisning, ökade inspirationen.

Kamraternas roll

I över 60 procent av svaren uppgavs att kamraterna påverkade den studerandes inspiration på lektionerna. De studerande uppgav att kamraterna ökar trivseln på kursen, men att de också kan störa koncentrationen.

De studerande berättade att de lär sig bäst när de är på tu man hand med en kamrat. När de är med flera kamrater tappar de koncentrationen lättare.

Framöver bör följande frågor läggas till i enkäten:

Vilka typer av uppgifter anser du är särskilt nyttiga eller intressanta att lösa tillsammans med en kamrat?

I hurdana situationer stör kamraterna din inlärninng?

Lärarens roll

Vi antog att de studerande kan lära sig om sin egen inlärningsstil genom att analysera på hurdana lärares lektioner de har lättast att lära sig.

Läraren är en mycket viktig inspiratör för de studerande, enligt över 60 procent av svaren. En inspirerande lärare kan väcka motivation för ämnet, om den studerande inte är motiverad sedan tidigare.

En inspirerande lärare som passar den egna inlärningsstilen påverkar vilka kurser de studerande väljer och när de väljer dem.

För att få en djupare förståelse för fenomenet borde vi framdeles ta reda på: **”Varför inspirerar just den här lärarens undervisning dig att lära dig?”**

Kommentarer från studerande

”Man kan diskutera och studera mer tillsammans med kompisar. Kompisarna ger motivation för ämnet. Om kompisen anser sig förstå tänker man att nog förstår jag också.”

”Vi fick en ny lärare i samhällslära som inspirerade mig att studera ämnet fastän jag inte varit intresserad av det tidigare.”

”Om man inte synkar med läraren försöker man byta kurs eller jobba på egen hand.”

Resultaten och lärdomarna gällande

Undervisningsmetoder som används på lektionerna

Självständigt arbete, diskussioner, arbete i par eller grupper samt lärarens undervisning uppfattades som de mest inspirerande metoderna.

Experimentella och undersökande metoder fick överraskande få omnämmanden, eftersom de studerande såg dem som jobbiga.

Grad av utmaning

Att ämnet var utmanande upplevdes inte direkt öka inspirationen (endast i 10 procent av svaren uppgavs att graden av utmaning påverkade inspirationen).

Sådant som upplevdes som för svårt, såsom uppgifter som var svåra att

förstå, minskade inspirationen. Om uppgifterna är lagom utmanande kan man däremot bli motiverad att lösa dem.

Enligt de studerandes uppfattning låg utmaningen i högre grad i ämnets svårighetsgrad än i arbetet som det krävde:

Följande frågor läggs till i enkäten:

Varför inspirerar just dessa metoder dig att lära dig?

Beskriv en uppgift under denna period som kändes för krävande för dig.

Beskriv den senaste lämpligt utmanande uppgiften som inspirerade dig.

De mest inspirerande metoderna:

Självständigt arbete 36 %
Par- eller grupparbeten 34 %
Lärarens undervisning 32 %
Diskussion 29 %

Kommentarer från studerande

”Metoder som bygger på forskning är inte så intressanta. Forskningen är för teoretisk. Och den tar tid.”

”När det blir för svårt, till exempel när man inte förstår en matematikuppgift, är det inte längre intressant och man får inte fram något svar. Man borde kunna se ett slutresultat.”

De mest inspirerande metoderna

Resultat och lärdomar: Egna sätt att lära sig

De varierande frågorna om de egna sätten att lära sig med tillhörande studietips sågs som en väldigt nyttig del av enkäterna om inlärningsstilar. **Det framfördes till och med önskemål om fler varierande frågor.**

Om man vill använda frågor av detta slag med tillhörande studietips i framtiden bör deras validitet granskas separat tillsammans med proffs inom undervisningspsykologi. Detta arbete lades utanför ramarna för projektet. Av denna orsak är tilläggsfrågorna om inlärningsstilar inte med i de material som får användas fritt i fortsättningen som delas ut i samband med försöket.

Frågorna och studietipsen kan kopplas till de enkäter som ligger bakom Keltikangas-Järvinens temperamentklassificering och som används inom branschen, såsom TABC-R och DOTS-R. TABC-R är en förkortning för Temperament Assessment Battery for Children Revised (källa 3). DOTS-R är en förkortning av Revi-

sed Dimensions of Temperament Survey (källa 4).

Mer om ämnet

1. Keltikangas-Järvinen, L. (2006). Temperamentti ja koulumenestys.
2. Keltikangas-Järvinen, L. & Mullola, S. (2014) Maaailman paras koulu? Kymppin tytöt ja seiskan pojat – luonnonlakiko? WSOY
3. Martin, R.P. & Bridger, R.C. (1999). Temperament Assessment Battery for Children-Revised. A Tool for the Assessment of Temperamental Traits and Types of Young Children.
4. Windle, M. & Lerner, R.M. (1986). Resessing the dimensions of temperamental individuality across the life span: The Revised Dimensions of Temperament Survey (DOTS-R). *Journal of Adolescent Research*, 1, 213-230.
5. Ekonomiska informationsbyrån TAT (2014). Undersökning: Temperamentti vääristää kouluarvosanoja. Hämtad 3.5.2018: <https://www.opetin.fi/tutkimus-temperamentti-vaaristaa-kouluarvosanoja/>
6. Sitra. (2007). Koulu, syrjäytyminen ja sosiaalinen pääoma - Löytyykö huono-osaisuuden syy koulusta vai opiskelijasta? Hämtad 3.5.2018. <https://media.sitra.fi/2017/02/27172704/raportti75-2.pdf>

Resultat och lärdomar: Verksamhetslogik

Mobilen som enkätverktyg

De studerande besvarar gärna enkäterna elektroniskt även framöver, eftersom enkäter och självutvärderingar i pappersform lätt tappas bort. Enkäterna borde optimeras för mobilskrmar ännu bättre än de nuvarande Google Forms-enkäterna. Enkäterna och resultaten borde helst fungera utan separat inloggning. Om inloggning krävs bör den fungera med skolans befintliga inloggningskoder (O365 / Wilma).

Påminnelser

Den som inte har möjlighet att besvara enkäten genast när den kommer glömmar snabbt bort det. Senare påminnelser, såsom påminnelse-sms eller påminnelser under den ansvariga lärarens lektioner, hade en väldigt liten effekt på svarsaktiviteten.

Till påminnelsernas dåliga effekt och svarsaktiviteten bidrog att de studerande enligt egen utsago misstänkte att deras svar inte längre skulle tas emot, om enkäten hunnit stängas. Framöver bör enkäterna vara öppna längre än ett dygn.

De studerande uppfattade ändå påminnelserna som viktiga för att de inte helt skulle glömma att svara.

Tidpunkter för enkäterna

De studerande skulle hellre besvara enkäterna enligt sin egen tidtabell än under begränsade tider. I försöket var enkäterna öppna ungefär ett dygn. Tiden var begränsad eftersom man ville ha respons på så färsk lärandeupplevelser som möjligt. Därefter stängdes enkäten, och på sidan visades ett meddelande där personer som ännu ville svara uppmanades att skicka ett e-postmeddelande till enkätens upphovsman.

De flesta som svarade gjorde direkt efter att de fått länken eller följande rast. Ännu vid skoldagens slut och på kvällen kom enstaka svar.

De studerande själva framförde önskemål om att framöver få enkäterna kvällstid, då de har tid att svara.

De två första enkäterna samlade flest svar, och därefter minskade aktiviteten.

De studerande önskade att enkäterna skulle komma tätare och under en kortare tidsperiod. De skulle hellre besvara lite fler frågor än vad som användes i försöket på en gång än att ofta besvara enstaka frågor.

Mottagande av enkätresultat

De studerande tar hellre emot sina enkätresultat per e-post eller genom en länk i ett e-postmeddelande än genom en app eller en tjänst som kräver separat inloggning, ”eftersom e-posten nästan alltid är öppen”.

De studerande vill hellre få ett sammandrag av sina resultat senare än få svaren direkt när de besvarat enkäten.

61 %

Genomsnittlig
svarsprocent

4,3/7

Besvarade
enkäter per
studerande
i genomsnitt

Sammandrag och frågor att fundera på

Enkäten om inlärningsstilar upplevdes som ett bättre verktyg än den kursutvärdering i pappersform som för närvarande används.

Härnäst kommer några frågor för den fortsatta utvecklingen:

För lärare

Vilken information skulle du som lärare vilja ha om dina studerandes enkätsvar – eller vill du ha någon alls? Hur skulle du dra nytta av informationen i ditt arbete?

För lärare i vilken roll skulle det vara mest värdefullt att se enkätresultaten? För studiehandledare, grupphandledare, ämneslärare, alla? Varför?

För rektorer

Vilka sammanfattade uppgifter skulle du som rektor vilja ha om enkätsvaren från de studerande i ditt gymnasium? Hur skulle du använda uppgifterna för att utveckla ditt gymnasium?

Skulle du vilja ha jämförande uppgifter från andra gymnasier i din stad? Om svaret är ja, hurdan och varför?

För fostrans- och utbildningssektorn

Hur skulle fostrans- och utbildningssektorn ha nytta av att data från enkäten om inlärningsstilar samlas in i hela staden? Skulle nyttan vara så stor att verktyget borde vidareutvecklas för att samla in data i hela staden?

Enkäten om inlärningsstilar
upplevdes som ett bättre
verktyg än den
kursutvärdering
i pappersform som
för närvarande används.

”Enkäten är bättre eftersom man kan
ge bättre och mångsidigare svar. De
gamla formulärens är färdigt ifyllda
under ledning av läraren. Det kom-
mer aldrig någonting nytt. I enkäten
kunde man svara mycket mer och
klargöra sina åsikter.”

- En studerande

Beskrivning av försöken: Prioritering av ämnen

Varför testades prioritering av ämnen?

De studerande prioriterar kontinuerligt sina egna resurser i planeringen av sitt lärande – oberoende av gymnasiets allmänbildande natur.

Prioritering är en viktig livsfärdighet som hjälper till att upprätthålla den egna orken och koncentrationen. Mängden information och stimuli är enorm i dagens värld, men vi har begränsat med tid till vårt förfogande.

De studerandes prioriteringar är inte alltid medvetna och synliga. Orsakerna bekom valen av ämnen var brokiga. Förståelse för de egna valen kan främja förståelsen för sig själv som inlärare.

Genom försöket med prioritering av ämnen ville man öka förståelsen gällande följande frågor:

1. Hjälper en prioritering av ämnen den studerande att hitta sin egen inlärningsstil?
2. Satsade de studerande mer eller mindre tid på de prioriterade ämnena?
3. Hjälper en prioritering den studerande att uppnå sina egna inlärningsmål?
4. Hur passar prioriteringen in i gymnasiets kultur?
5. Påverkar prioriteringen undervisningen?

Hur framskred försöket?

Försöksgymnasium: Vuosaaren lukio

Deltagare: En styrgrupp bestående av två grupp- handledare och två andra årets studerande, totalt 52 studerande. Därtill hade alla gymnasiets lärare möjlighet att följa med de studerandes svar under försöket.

Försökets totala varaktighet: 15 veckor (planering, genomförande och avslutning).

Förberedelser och inledning

Planeringsmöten hölls med rektorn och grupphandledarna och försöket presenterades på ett möte för lärarna. Försöksmaterialet skickades till de studerande under veckan före den fjärde perioden. Försöket presenterades för de studerande på den andra dagen av

den fjärde perioden, då de också valde två ämnen att prioritera.

Uppföljning av de prioriterade ämnena

De studerande följde med och antecknade sina mål i de prioriterade ämnena och situationen gällande inläring en gång i veckan. Efter den första veckan gjorde Palmu en sammanställning av de

studerandes svar som kunde ses av alla lärare i realtid.

Veckans granskning och stöd ordnades i samband med grupphandledartimmen.

Avslutning av försöket

Efter den fjärde periodens slut intervjuades 12 studerande och två grupphandledare som en enkät skickades ut till alla skolans lärare.

Hur gjordes prioriteringen av ämnen?

För prioriteringen gjordes en blankett i Google Sheets (ett exempel på en tabell finns på sidan 42). Ett villkor för genomförandet var att man kunde använda teknik som redan används i skolorna, vilket delvis krävde en ändring av det ursprungliga konceptet.

De studerande fick per e-post en länk till ett formulär som de fyllde i en gång i veckan under den fjärde perioden.

De studerande fick hjälp med tabellerna i samband med veckans grupphandledartimme.

Alla lärare fick en länk till en separat Sheets-tabell, där länkar till alla studerandes tabeller samlades. I tabellen kunde man följa med de studerandes svar och framsteg i realtid.

Tabellen var skyddad utanför svarscellerna så att de studerande och lärarna inte kunde redigera den under försöket.

Det formulär som de studerande fyllde i hade två delar:

1. Val av ämnen

Två utvalda ämnen märktes med A, resten med B. I en öppen fråga kopplad till valet av ämnen fick de studerande berätta varför de valde

de ämnen de valde.

2. Uppföljning av de valda ämnena

Varannan vecka fick de studerande ställa upp ett siffermål och förklara i de öppna frågorna vad svaret baserade sig på.

Följande frågor besvarades varje vecka:

1) Hur väl upplever du att du kan ämnets innehåll?

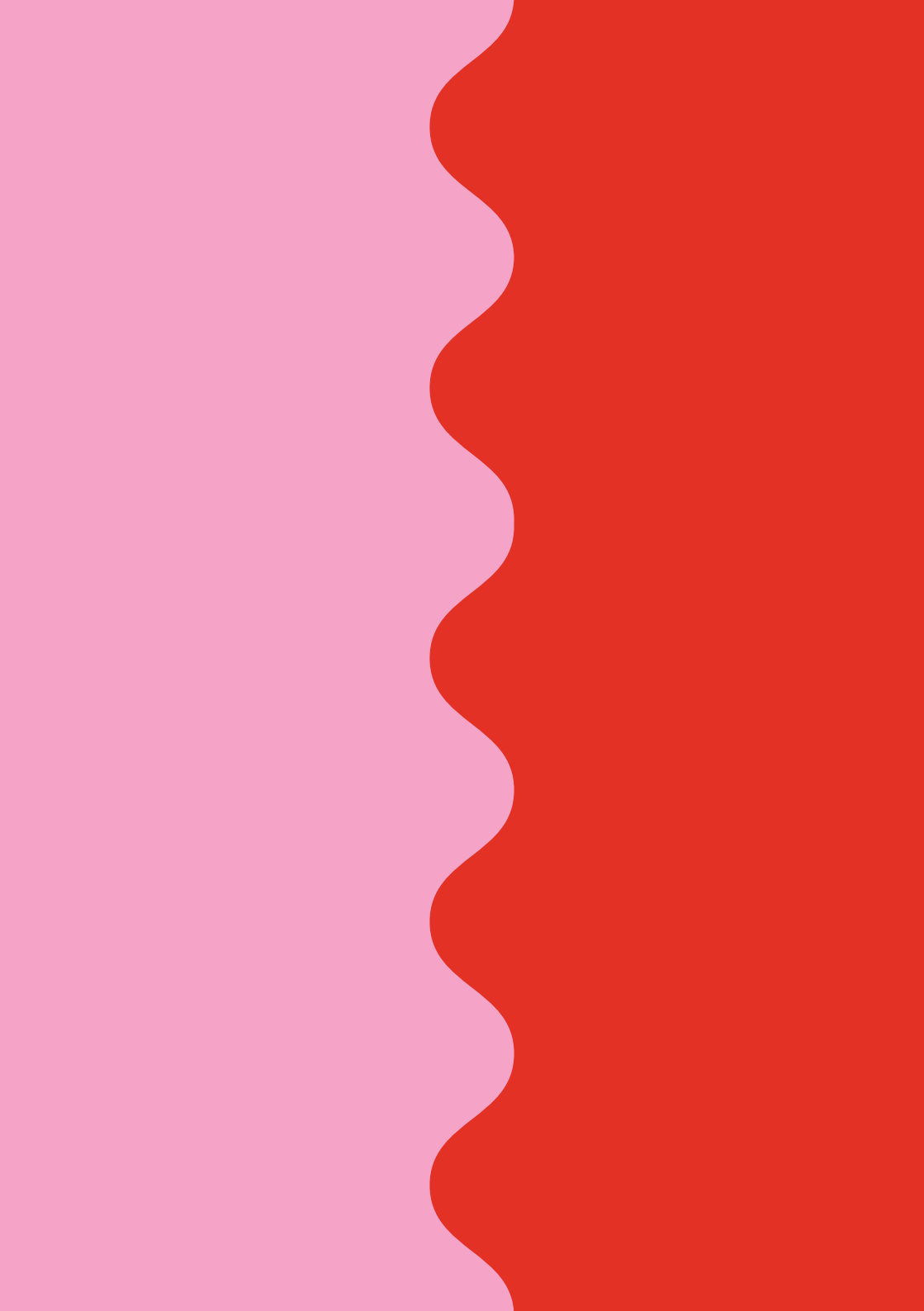
2) Hur mycket upplever du att du arbetar?

Svaren valdes genom att välja en cell i en färdig skala. När ett svar har valts ändras cellens bakgrundsfärg i enlighet med svaret så att det är lättare att följa framskridandet.

I lärarnas vy fanns totalt 17 flikar, som alla lärare kunde se.

På den första fliken fanns alla studerandes ämnesval och motiveringarna till dem.

Varje ämne hade också en egen separat flik där man kunde följa med de studerandes framsteg i ämnet i fråga.

Resultat och lärdomar: val av ämnen

87 procent av de studerande som deltog i försöket gjorde val gällande ämnen. Totalt 31 procent fyllde i formuläret ända till slutet av försöket. Av de två grupperna i försöket var den ena aktivare och mer analytisk i sina svar, vilket motsvarade grupphandledarnas uppfattning om grupperna innan försöket inleddes. I slutet av försöket intervjuades totalt 11 studerande, som alla hade fyllt i formuläret med olika aktivitetsnivå. Formulärets verksamhetslogik och för en del även det digitala formatet är de största orsakerna till att formuläret blir obesvarat. Redan valet av ämnen har uppmärksammat många studerande på sina egna sätt att studera och använda tid samt ökat aktiviteten i studierna av ämnet.

Valet av ämnen att prioritera

Motiveringarna till de studerandes val av ämnen var mer enhetliga än vad som antogs före försöket. Över 50 procent valde att satsa på ett ämne eftersom de teman som tas upp känns meningsfulla. Eftersom ämnet var intressant ville de utvecklas och lära sig mer. Två ämnen

utmärkte sig som särskilt populära. 30 procent av svaren lyfte fram nivån av utmaning och siffermålen. En något större grupp valde ett visst ämne därför att de tyckte att det var enkelt för dem själva. En del valde dock också utgående från att ämnet var utmanande för dem och de kände ett behov av att bli bättre.

10 procent uppgav att fortsatta studier och skrivningarna påverkade deras val.

Vid intervjuerna kunde många ännu inte säga var de ville fortsätta efter gymnasiet, vilket även syns i motiveringarna till prioriteringarna.

I fem procent av svaren uppgavs att motiveringen till valet var utveckling av resultatorienterad självbedömning och inte ämnet i sig självt.

Kamraternas inverkan på valet togs upp i endast 2 procent av svaren.

Kommentarer från studerande

”Jag lärde mig att man kan använda sin tid bättre om allt man vill göra skrivs upp så att det syns”

”Av planeringen av studierna lärde jag mig tidsanvändning, som påverkar resultaten”

”Jag planerade mina studier på samma sätt som tidigare, men valet av ämnen ökade min aktivitet på lektionerna.”

Resultat och lärdomar: uppföljning av de valda ämnena

Uppställande av mål

De flesta av de som aktivt fyllde i formuläret ställde upp ett mål på 7–10. Endast en ställde upp målet att få godkänt i ett ämne som hen upplevde som utmanande.

Att ställa upp siffermål upplevdes som ångestfyllt och nedslående om de studerande upplevde att de tidigare fått dåliga betyg. Detta var en orsak att börja fylla i formuläret. Vid uppställandet av mål ligger huvudfokusen på mål som realistiskt kan uppnås.

Frågorna i verktyget skulle också kunna hjälpa till att ställa upp ett lämpligt mål för sig själv. Ett hårdant mål skulle vara tillräckligt utmanande, men ändå möjligt att uppnå?

Arbetsmängd och strävande efter mål

Enligt svaren som gavs i formulären uppskattades den egna arbetsinsatsen i ett ämne till samma nivå

som i samma ämne före försöket. I de fall där arbetsinsatsen förändrades förekom uppenbara samband mellan respons, förståelse och arbetsmängd. Om man fick positiv respons på ett prov eller från en lärare höjdes insatsen och målen. Om man däremot upplevde att man inte förstod eller resultatet av mellanprovet upplevdes som dåligt, minskade insatsen.

Det skulle vara viktigt att lägga till element av uppmuntran och påminnelse i verktyget.

Efter försöket ansåg de flesta som intervjuades att de under perioden hade satsat mer på ämnet. De har till exempel fokuserat mer på och ansträngt sig mer med aktivitet på lektionerna och hemarbete.

Därtill påverkades arbetsmängden av sjukdom, då de studerande helt klart kunde uppskatta sin egen insats som mindre än vanligt.

Kommentarer från studerande

”8 är ett bra mål, eftersom det kräver arbete men ändå kan nås ganska lätt.”

”Det var svårt att ställa upp ett siffermål. I vanliga fall funderar jag inte alls på mål. I slutet av kursen hoppas jag bara på det bästa. En lista över mål skulle vara bättre. Jag tänker hänvisa, göra läxorna till exempel”

”Jag nådde inte mitt mål, antagligen för att jag inte ägnade tillräckligt med tid åt ämnet. Jag har svårt att lära mig svåra ämnen. Jag lärde mig att om man ägnar mer tid åt ämnet så får man bättre resultat, så länge det inte tar hela resten av kursen, så att man får tid att slappna av.”

Resultat och lärdomar: prioritering

Effekter på stress

Valet av ämnen gav en viss lättnad, men upplevdes inte ha en betydande effekt på nivån av stress.

Även om valet kändes lättande, upplevdes gymnasiets allmänbildande roll som viktigt, och det var inte lätt att hitta ämnen som man i teorin hade velat lämna bort helt. Det upplevdes som viktigt att studera även sådana ämnen som man själv inte gillade och de studerande förstod deras betydelse för framtiden.

I intervjuerna framgick att de studerande funderade över problematiken kring prioritering när de ville ha lika bra betyg i alla ämnen. Exempelvis kunde känslan av skuld öka om en studerande inte satsade tillräckligt mycket på de prioriterade ämnena och även då han eller hon satsade mer på de prioriterade ämnena.

Effekter på undervisningen

De grupphandledare som deltog i att ordna försöket följde med de studerandes situation i tabellerna ganska sällan (1–2 gånger). Skolans övriga lärare följde med situationen ännu mer sällan. De studerande upplev-

de inte att lärarnas undervisning förändrades.

Grupphandledarna var intresserade av de val som studerande av deras ämnen gjort och uppskattade den möjlighet till självreflektion som verktyget gav de studerande.

Eftersom antalet studerande per lärare är stort är det värdefullt för läraren att få en bättre förståelse för sina studerande. I praktiken är det dock nedslående om de egna eleverna inte fyller i formuläret eller om lärarens tid inte räcker till för individuell handledning av de studerande trots ett identifierat behov.

Verktyget bör presenteras i god tid föregående vår, när man planerar att ta det i bruk under en höst. Att förändra lärarnas vardag och sätt att arbeta mitt i en termin är utmanande.

Lärarna borde i större utsträckning uppmuntras att använda verktyget, så att de enskilda lärarna kommer ihåg att följa upp det.

Grupphandledarna noterade att verktyget kan utvecklas till ett verktyg för kontinuerlig självutvärdering för eleverna.

Kommentarer från studerande

”Det ökade inte stressen eftersom jag hade vant mig vid tanken på att jag måste läsa eller öva på vissa ämnen mer än andra...”

”Jag var mycket mindre stressad jämfört med tidigare perioder, eftersom jag satsade ordentligt på bara två ämnen. Jag läste naturligtvis också till de övriga.”

”När man själv var tvungen att skriva upp vad man vill förbättra och hur kunde man känna sig skyldig när man inte räckte till.” Jag kände ändå lättnad när jag såg hur mycket jag hade satsat, fastän jag inte uppnådde målen.”

Kommentar från en lärare

”Hinner man vid sidan av arbetet anstränga sig för att hjälpa de som tappat tråden att hitta tillbaka. Man hinner inte bara ändra planerna.”

Resultat och lärdomar: verksamhetslogik

87 % valde ämnen.

Av dem fyllde **36 %** i alla delar på blanketten under hela perioden

29 % fortsatte inte fylla i blanketten efter att de valt ämnen

31 % började följa med ämnet, men slutade snabbt

4 % avbröt under uppföljningen.

Sheets-blanketter som enkätverktyg

Sheets-blanketten och tabellens utformning betraktades enhälligt som krångliga. Detta var den vanligaste orsaken till att de studerande avbröt försöket. Även i lärarnas fall innebar svårigheten att navigera att de inte lockades att öppna vyn igen. Länkning av de studerandenas svar till den tabell som lärarna såg gjorde tabellen ännu mer svårläslig.

En del behövde grupphandledarens hjälp för att hitta och öppna länken via e-posten.

De studerande skulle hellre ha besvarat enkäten på papper eller via en mobilapplikation. Pappersenkätens enkelhet och det faktum att man inte utsätts för frestelser från andra digitala applikationer sågs som fördelar.

En av klasserna fick en pappersver-

sion som alternativ mitt under försöket, och minst en studerande fyllde i hela formuläret. De övriga som valde pappersversionen tappade bort pappret under försöket.

För att pappersversionen ska fungera för läraren samla in pappersblanketterna och dela ut dem igen nästa lektion. En av grupphandledarna tyckte att detta var en bra tanke eftersom grupphandledaren då skulle ha bättre möjligheter att följa med de studerandes situation.

Tidpunkt för svaret

De studerande som intervjuades ville helst besvara enkäterna och följa med sina framsteg under skoltid. Gällande det att enkäterna besvaras en gång i veckan kom inga starka invändningar eller motförslag från de studerande. Om formuläret inte fylldes i direkt efter veckan glömdes det bort, så påminnelser behövdes.

Ibruktagande och hågkomst

I mitten av kursen minskade svarsaktiviteten, vilket kan bero på att grupphandledartimmarna blev frivilliga. Ifyllandet och länkens existens glömdes bort när de studerande inte påmindes av läraren varje vecka.

Vid ibruktagandet av verktyget behövdes grupphandledarens hjälp. I intervjuerna framgick att även kamraterna uppmuntrade till att ta uppföljningsverktyget i bruk.

Handledning och lite ”tvång” till prioritering och självreflektion uppskattades, varför automatiska påminnelse- och uppmuntringsmeddelanden skulle fungera i nästa version.

Synliggörande

En visualisering av de egna framgångarna och den egna situationen intresserade de studerande och väckte tankar som sambanden mellan olika frågor och om de egna inlärningsstilarna, exempelvis vad man borde satsa mer tid på. De studerande noterade också att trötthet och bristande motivation syns i tidsanvändningen och målen. Särskilt den mängd arbete som satsades på ett ämne konkretiserades under försöket och väckte tankar.

”Om det kom någon sorts avisering skulle man kunna använda någon applikation. Det måste finnas en fråga för att man ska tänka på någonting. Tankarna kommer inte av sig själva.”

- En studerande

Sammandrag och frågor att fundera på inför framtiden

Tanken om prioritering intresserade. Redan valet av ämnen i sig självt fäste uppmärksamheten vid den egna inlärningsstilen i de valda ämnena.

För lärare

- Vilken information om den studerande framsteg i ditt ämne skulle stödja planeringen av undervisningen?
- Vilken typ av sammandragsvy skulle du följa med?
- Var borde sammandraget finnas för att det skulle vara möjligt att använda det snabbt?
- Skulle uppföljning av andra än siffermål för fler studerande vara praktiskt möjligt? Hur?
- Hur skulle du införa ett element som uppmuntrar de studerande i verktyget när det märks att den studerande minskar sina krav eller sin insats eller inte hänger med?

För studiehandledare

- Hur skulle du använda de uppgifter som samlats in om prioriteringar av ämnen som stöd vid träffar med studerande?

För rektorer

- Hur passar en prioritering av vissa ämnen in i gymnasiets kultur?
- Hur skulle du inspirera lärarna att använda verktyget?
- Hurdana sammanfattade uppgifter om de studerandes reflektioner och framsteg skulle du som rektor vilja ha?
- Hur skulle du använda uppgifterna för att utveckla ditt gymnasium?

För fostrans- och utbildningssektor

- Hur passar en prioritering av vissa ämnen ihop med de mål för gymnasiet som fostrans- och utbildningssektorn främjar?
- Vilken typ av sammanfattning av de studerandes reflektioner skulle intressera fostrans- och utbildningssektorn? Skulle det löna sig att samla in data i hela staden?
- Varför?

Kommentarer från studerande

”Det här var bättre än den nuvarande blanketten då man gjorde det varje vecka och bara i ett par ämnen.”

”Det här var ett bra test. Fastän jag inte gjorde klart det fortsatte jag fundera på hur jag prioriterar ämnen.”

**Beskrivning av
försöken:
Presentationer
av lärarna**

Hur testades lärarpresentationer?

Lärarens inverkan på den studerandes inläring är den viktigaste enskilda faktorn. Den studerande har små möjligheter att påverka vilka slags lärare de får och hur dessa lärare undervisar.

Man borde på ett bättre sätt kunna informera de studerande om vad som krävs av dem och varför olika lärare undervisar på sitt sätt.

En enhetlig verksamhetskultur i skolorna är till nytta för både lärarna och de studerande. För att en sådan ska utvecklas krävs kontinuerlig öppen kommunikation mellan lärarna och de studerande.

I försöket med presentationer av lärarna ville man testa följande hypoteser:

1. Hjälper en förklaring av lärarens undervisningsstil och bedömningskriterier de studerande att förstå sina egna behov bättre?
2. Kan beskrivningar som skrivits av lärarna själva hjälpa de studerande att förstå varför det finns så stora skillnader mellan lärarna?
3. Hjälper en definition av den egna undervisningsfilosofin läraren att förklara den på ett bättre sätt även för studerande och kollegor?
4. Fungerar den egna presentationen även som en diskussionsinledning gällande arbetsgemenskapens gemensamma undervisningskultur?

Hur framskreds försöket?

Försöksgymnasium: Alppilan lukio

Deltagare: Alla skolans lärare

1. Skede: Förberedande uppgift

En förhandsuppgift skickades till lärarna. Uppgiftens roll var att introducera den egentliga presentationen för läraren.

2. Skede: Idéverkstad

Man ordnade ett möte för lärarna vars syfte var att tillsammans planera presentationernas exakta innehåll.

3. Skede: Avslutning av försöket*

Lärarna gick inte med på att skriva presentationer. Försöket avslutades för att lärarna enhälligt motsatte sig idén.

* Lärarna var enhälliga om att presentationerna av lärarna förknippas med för stora risker i relation till nyttan. Försöket betraktades som slöseri med tid eftersom lärarna inte ansåg sig förstå kopplingen till PEL-projektets mål.

Att fortsätta försöket konstaterades vara omöjligt och därför avbröts det. Rektorn var huvudsakligen av samma åsikt.

Resultat och lärdomar: Verksamhetslogik

Hur presentationerna av lärarna skulle göras förblev öppet. Det finns flera alternativ. Den enklaste formen skulle ha varit en uppgift eller övning där varje lärare gör en presentation av sig själv, som går genom med rektorn i samband med utvecklings-samtal.

Det djärvaste alternativet är att presentationerna läggs upp på internet så att även föräldrarna kan läsa dem. En stor öppen fråga gällde också de studerande möjligheter att ge lärarna uppmuntrande respons och på så sätt stärka lärarnas läraridentitet.

Planerat innehåll i presentationerna av lärarna:

Namn och ämne Erfarenhet

Min uppfattning om lärande

- En kort beskrivning av min undervisningsfilosofi
- På mina lektioner gör vi följande
- En kort beskrivning av typiska lektioner och undervisningsmetoder som läraren föredrar.

Betyget påverkas av

- Skjutreglage som beskriver olika bedömningsmetoder.
- Läraren kan exempelvis ange i procent hur han eller hon prioriterar olika bedömningsmetoder.

På mina lektioner tycker jag om att

- Lista över undervisningsmetoder
- Läraren kan med hjälp av skjutreglagen visa vilka undervisningsmetoder han eller hon vanligen föredrar.

De studerandes bedömningar

- De studerande bedömer sina lärare
- Bedömningarna är uppmuntrande bedömning och beröm (s.k. endorsement) som anknyter till gymnasieläroplanens värderingar
- Responsen läses igenom innan den publiceras, men publiceras i sin ursprungliga form (moderering)

På mina lektioner tycker jag om att

LENA LÄRARE

ÄMNE _____

ERFARENHET _____

MIN UNDervisningsfilosofi _____

På mina lektioner gör vi följande

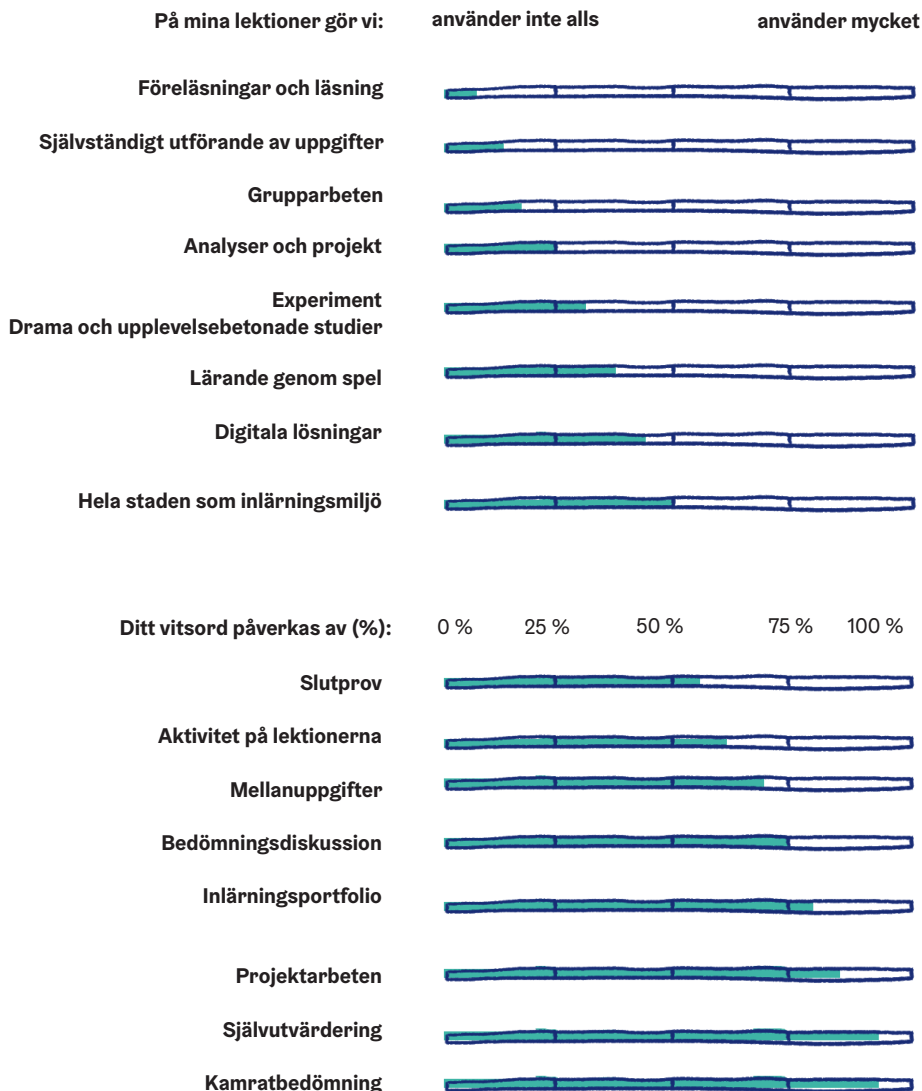
BETYGET PÅVERKAS AV

På mina lektioner tycker jag om att

STUDERANDES UTVÄRDERINGAR

Hur skulle presentationen av lärarna genomföras?

Exempel 1 på möjligt innehåll i presentationerna

Exempel 2 på möjligt innehåll i presentationerna:

Min lärare är...

Hur skulle det vara om de studerande fick uppmuntra lärarna genom att ge dem stjärnor utgående från undervisningen?
Vad kunde då "stärkas"?

Resultat och lärdomar: vad är det verkliga problemet?

Detta koncept väckte en väldig debatt redan i verkstadsskedet, när också de studerande, studiehandledarna, rektorerna och lärarna satt vid samma bord. En del lärare tyckte att idén var utmärkt, medan andra motsatte sig den. Studerande ansåg att tanken var mycket intressant. Ofta är det de bästa idéerna som delar åsikterna mest, och därför beslöt man att ta presentationerna av lärarna vidare till försöksstadiet.

När saken började konkretiseras till ett försök ökade motståndet bland lärarna. Vi kan bara spekulera om varför det gick så.

Möjliga orsaker till motståndet

Lärarnas autonomi är mycket omfattande och försöket upplevdes hota den egna beslutanderätten. Lärarna tvekar att prata om sin egen lärarroll och ideologi med andra lärare, för att inte tala om studerande, särskilt om

läraren känner osäkerhet gällande detta i en kontinuerlig förändringspress. Tänk om andra tycker att mina metoder inte är bra?

Även om undervisningen är öppen i Finland försiggår de flesta lektioner i praktiken bakom stängda dörrar. Öppenhet upplevs som ett hot. Den egna professionella identiteten utsätts för bedömning, vilket alltid känns besvärande. Men skulle det även kunna vara utvecklande?

Kommentarer från lärare

”Obligatoriskt ämne, varför skulle man behöva presentera sig?”

”Jag ser varken värde eller mening i detta, varför ska man utvärdera lärarnas undervisningsstil?”

”Den som säljer sig själv bäst, den personens ämne väljer de studerande.”

”Hurdan människosyn ligger bakom detta försök?”

”Pedagogiskt sett är det vettigt att lärarna diskuterar med de studerande i stället för presentationerna.”

”Undervisningsmetoderna är individuella.”

”Grundtanken är motstridig. De studerande lär sig vad de lär sig.”

”Alla lärares presentationer skulle ändå vara så lika att lärarna inte skulle ha någon nytta av dem.”

Resultat och lärdomar

Undersökningens perspektiv

Forskardoktor Najat Ouakrim -Soivio har konstaterat följande om utmaningar i lärande och bedömning:

Det finns ingen enhetlig bild av lärarnas bedömningsfärdigheter (Källa 1.)

Det förekommer stora skillnader mellan lärarutbildningsinstitutionerna i fråga om hur mycket och i vilka sammanhang bedömning lärs ut (Källa 2 och 3).

De lärare som utför bedömningsarbete i skolorna är i olika skeden av sin yrkesmässiga tillväxt när det gäller bedömningstänkandet och -agerandet. (Källa 4.)

Skolornas bedömningskulturer är inte alls enhetliga.

Bedömningskultur

Bedömningskulturen är en del av skolans verksamhetskultur. Bedömningskulturen skapas utgående från skolans värderingar, normer och verksamhetssätt med hjälp av ett gemensamt språk och kommunikation.

För att skolans eller läroanstaltens bedömningskultur ska kunna definieras krävs att lärarna och rektorn kan analysera sina värderingar gällande bedömning, det vill säga sin bedömningsideologi, sin bedömningsverksamhet och relaterade tanke-, och verksamhetsmodeller.

Verksamhetskultur

Värderingar + normer + verksamhetssätt = bedömningskultur, som är en del av verksamhetskulturen. Tillsammans utgör de hela skolans identitet, som skiljer den från andra skolor.

Källa: Ouakrim-Soivio, Najat 2017. Kuntien Tiera. Presentation: Utmaningar gällande bedömning av inläring och kunskap.

Rekommendationer för framtiden

Det är viktigt för den studerande att förstå lagbundenheterna i sin egen verksamhetsmiljö. Hur skolan fungerar, hur bedömningen går till, vad som värdesätts och varför.

Denna förståelse ger skolan en gemensam och jämlik verksamhetskultur.

Bedömningskulturen verkar ändå vara ganska splittrad, och varje lärare förverkligar sin egen ideologi. När de studerande gör sina val vet de inte vilken undervisningsideologi läraren som de väljer har.

Presentationen av lärarna är ett sätt att inleda en intern diskussion om värderingar, normer och verksamhetsmodeller, det vill säga hela verksamhetskulturen.

En enhetlig och begriplig verksamhetskultur hjälper också skolan att skapa en egen identitet som skiljer den från andra skolor. En stark identitet och en gemensam verksamhetskultur för hela skolan är också till nytta för de studerande, eftersom de är tecken på undervisning av jämn kvalitet.

”Bra undervisning gör både lärare och studerande delaktiga och båda lär sig ett expertlikt agerande, som kännetecknas av förhandlingar om betydelser, delad expertis, arbete i arbetsgrupper, delande, flexibilitet i tänkandet, öppenhet. I studerandeorienterat lärande förändras lärarens roll från utdelare av information till en person som utforskar tillsammans med de studerande, vilket kräver nya färdigheter av såväl läraren som de studerande.”

(Hakkarainen m.fl. 2005)

Källor:

Ouakrim-Soivio, Najat 2017. Kuntien Tiera. Presentation: Utmaningar gällande bedömning av inläring och kunskap.

Jakku-Sihvonen, R. 2001. Arviointitiedon luotettavuuden osoittaminen. I verket Jakku-Sihvonen, R. & Heinonen, S. Johdatus koulutuksen uudistuvaan arviointikulttuuriin. Arviointi 2/2001. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen, 111–135.

Jakku-Sihvonen, R. 2013. Oppimistulosten arviointijärjestelmiä ja niiden kehittämissaasteista. I verket Räisänen, A. (red.). Oppimisen arvioinnin kontekstit ja käytännöt. Rapporter och utredningar 2013:3. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen, 13–36.

Hargreaves, A. 2010, i artikeln Four Ages of Professionalism and Professional Learning.

Hakkarainen K, Bollström-Huttunen M, Pyysalo R och Lonka K 2005. Tutkiva oppiminen käytännössä. Helsingfors: WSOY, 300

**Hur kunde ett
fungerande
PEL-verktyg se ut
utgående från
försöken?**

Vad bör lösningen uppnå?

I inledningen lade vi fram frågan: hur skapas självkänedom hos de studerande? Enligt de observationer som gjorts inom projektet bör en idealisk lösning uppfylla så många som möjligt av följande kriterier ur de studerandes, lärarnas, rektorernas och hela sektorns perspektiv. Ju fler av de nedan nämnda kriterierna som uppfylls, desto bättre möjligheter har den att ge värde för de centrala intressegrupperna.

Ur de studerandes perspektiv

Målet är att följa med det egna arbetets effektivitet

- Användningen är frivillig
- Kort men långvarig, användningen bör alltså ske i korta stunder under en längre period.
- Först ett intensivare skede för att vänja deltagarna, målet är att skapa en vana genom upprepning
- Uppmuntrar deltagarna att regelbundet stanna upp för att fundera på den egna aktiviteten (t.ex. påminnelser eller push-notiser)
- Riktat in tankarna genom frågor om sådant som gäller det egna lärandet
- Hjälper till att identifiera olika studie- och undervisningsmetoder
- Hjälper till att göra prioriteringar i studierna
- Hjälper till att ställa upp konkreta och lämpliga mål, t.ex. ”jag läser nu dagligen 10 minuter mer än förr”
- Hjälper till att följa upp förverkligandet av målen
- Ger möjlighet till gemenskap och att dela med sig av kunskap, studiecirkel
- Demonstrerar framstegen visuellt
- Ger möjlighet att ge positiv respons till lärarna
- Frågar regelbundet om trivseln i skolan.
- Känner till kritiska skeden där man kan tappa tråden: frågar om situationen och uppmuntrar till att gå framåt.

Ur lärarens eller rektorns perspektiv

Målet är att följa med det egna arbetets effektivitet

- Användningen är frivillig
- Möjlighet att se de studerandes val, t.ex. det egna ämnets popularitet (om den studerande tillåtit det)
- Ger positiv respons från studerande
- Möjliggör grundande av studiecirkel

Ur fostrans- och utbildningssektorns perspektiv

Mål: uppföljning av de studerandes utveckling

- Användningsgrader för verktyget
- Populära ämnen och faktorer som bidrar till populariteten
- Uppföljning av hela populationens utveckling, t.ex. trivseln i skolan.

Hur kunde lösningen fungera?

Utgående från detta projekt kunde ett verktyg för planering av det egna lärandet förverkligas exempelvis på något av följande sätt:

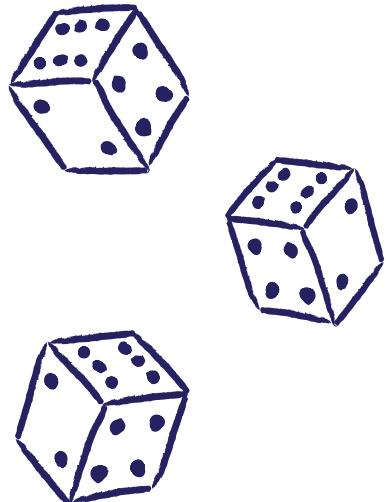
PEL-applikation, som kombinerar de centrala koncepten och rekommendationer från försöken gällande såväl prioritering av ämnen och förståelse för den egna inlärningsstilen som användning av halmstrån.

PEL-spel, som omfattar ett tärningspel på papper, ett eget PEL-häfte till eleven och som tillval en applikation

som stödjer spelandet och byggan- det av ett lager av svar som gäller det egna lärandet.

Ett slutgiltigt val av metod samt planering och förverkligande i praktiken skulle vara ett naturligt nästa steg i projektet. I denna planeringsguide presenteras preliminära utkast.

För att skolans eller läroanstaltens bedömningskultur ska kunna definieras krävs att lärarna och rektorn kan analysera sina värderingar gällande bedömning, det vill säga sin bedömningsideologi, sin bedömningsverksamhet och relaterade tanke- och verksamhetsmodeller.

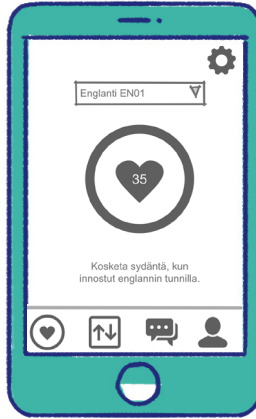

Utkast 1: PEL-applikation

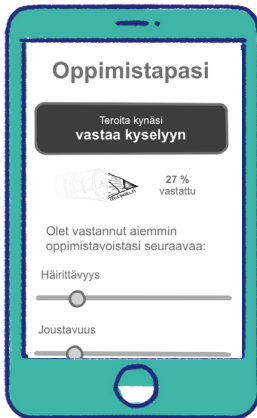
Smarta push-notiser som påminner om att fundera över det egna lärandet exempelvis i början av perioder, i slutet av provveckor etc.

De studerande kan med ett knapptryck ange när de har stunder av inspiration och därefter fundera på de faktorer som bidragit till inspirationen med hjälp av ett par varierande tilläggs-

En del där man kan ställa kursspecifika frågor och få svar från personer som går kursen samtidigt, personer som redan gått kursen eller från tutorer.

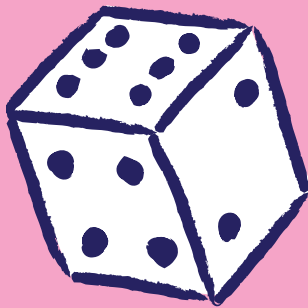
Variierende enkäter som hjälp för att identifiera den egna inlärningsstilen (jfr DOTS-R-enkäten). Målet är att uppnå 100 procent för de svar som ökar självkännedomen.

Möjlighet att framöver välja ämnen att prioritera genom att dra dem i lämplig ordning och därefter motivera valen genom att besvara ett par varierande tilläggsfrågor.

En studerandeorienterad applikation att laddas ned som fungerar med den studerandes koder och vars data kan delas med exempelvis grupphandledaren. Om gymnasiets uppgifter och läsordning importeras i applikationen blir det enklare att bland annat ange inspirerande stunder och tidsbestämma påminnelser. Om inspirerande stunder och tidsbestämma påminnelser

Utkast 2: Tärningsspel

1 - Självkännedom

2 - Mål
och intressen

3 - Metoder för lärande

4 - Bedömning av
framgång

5 - Lärare och
studiekamrater

6 - Bonus

Ett kortspel som enkelt kan skrivas ut och spelas exempelvis på grupp- handledarens eller studiehandledarens lektioner eller i en tutorgrupp några gånger per år. Det enda som behövs förutom utskrifterna är en tärning.

I spelet ingår separata högar med kort för olika delområden inom den egna inläringen, som var och en omfattar 10–20 frågor.

Spelet spelas i grupper på 2–6 personer. Deltagarna slår tärningen i tur och ordning, tar nästa kort med ögontoalet som tärningen visar och svarar på frågan.

Det är också möjligt att skriva ut ett PEL-häfte för frågorna, där svaren skrivs in och där man samlar in historia om förståelsen för det egna lärandet för den studerandes eget bruk. Häftet kan även användas separat från spelet, som ett verktyg för den studerande.

Teman för frågekortlekarna

1. Självkännedom: Hurdan inlärare är jag? Exempelvis frågorna i DOTS-R-enkäten.

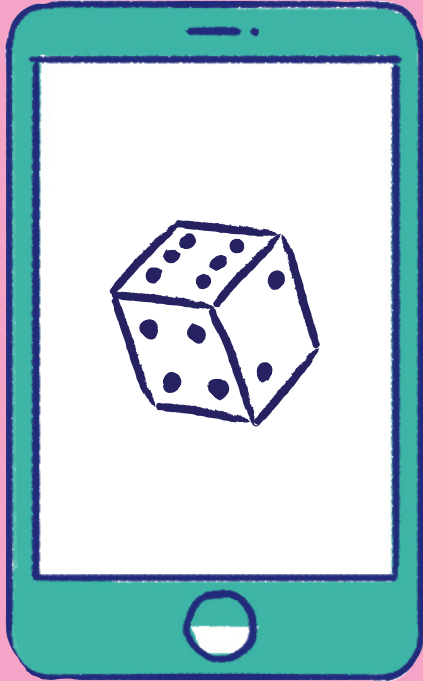
2. Mål och intressen: Vad gör mig ivrig och intresserar mig? Frågor gällande prioriteringen av ämnena.

3. Metoder för lärande: Hur lär jag mig? Hur hittar jag de metoder som passar bäst för mig?

4. Bedömning av framgång: Hur bedömer jag att jag har lyckats? Hur tar jag emot respons på mina framgångar från andra?

5. Lärare och studiekamrater: Hurdan undervisning hjälper mig att lära mig? Hur lär jag mig bäst tillsammans med andra?

6. Bonus: I bonusfrågorna får spelarna respons från sina medspelare och får också själva ge respons.

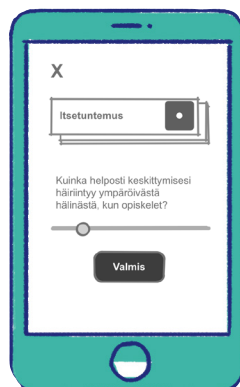
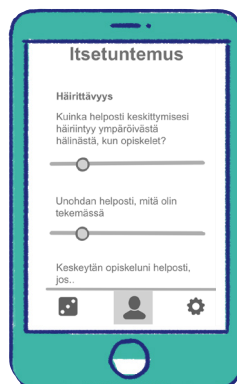
Utkast 3: Tärningsspelsapplikation

PEL-kortspelsapplikationen innehåller samma frågekort som används i tärningsspelet på papper eller i PEL-häftet.

När man trycker på tärningen lottas ett ögontal fram och applikationen öppnar nästa fråga i det ämne som ögontalet anger som den studerande ännu inte har besvarat.

Den studerandes egna svar för alla frågekort sparas i applikationen, och den studerande kan gå tillbaka och se dem i efterhand. Den studerande kan följa sina egna framsteg i fråga om hur många frågor om olika teman som har besvarats och hur mångsidigt den studerande har funderat över sitt eget lärande.

**Tack till
deltagarna**

Tack

Fostrans- och utbildningssektorn

Helsingfors gymnasister

De sakkunniga lärarna i Helsingfors stads gymnasier

Rektorerna för Helsingfors stads gymnasier

Alppilan lukios studerande och undervisande personal

Helsingin medialukios studerande

och undervisande personal

Vuosaaren lukios studerande

och undervisande personal

Tuomas Hakkarainen

Roope Karhunen

Kusti Kaukoniemi

Eemeli Paukkonen

Palmus planeringsteam

Liisa Kontio, tjänstedesigner

Paula Karlsson, tjänstedesigner

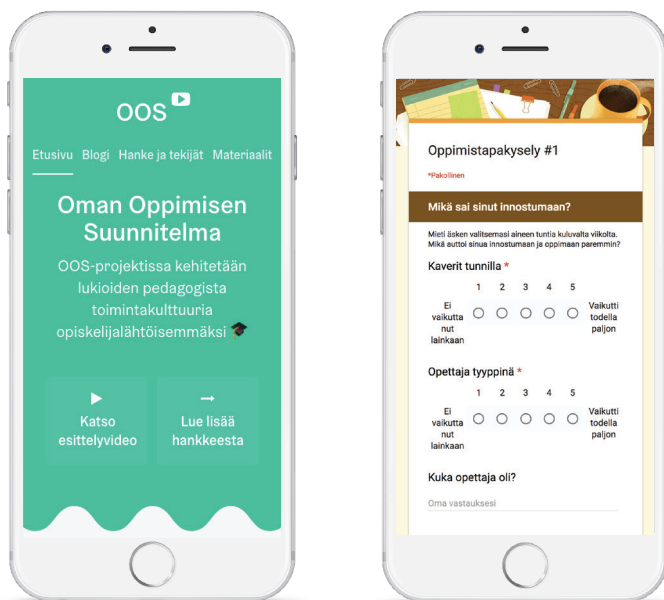
Heikki Savonen, tjänstedesigner

Timo Leppänen, illustrationer

Marianne Viikeri, layout

**Material
att dela ut**

oos.edu.hel.fi

Material till projektet finns under "Material" på adressen oos.edu.hel.fi. Du kan fritt ladda ner och kopiera dem om du vill testa dem i din egen undervisningsgrupp eller skola. På webbplatsen finns även en dagbok för projektet, informationsvideor, webinarier samt denna guide i elektronisk form.

Detta verk har licensierats med licensen Creative Commons 4.0 Internationell.

